
TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	7
I. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	10
II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK	15
1. A települési önkormányzatok számára a jogszabály által előírt, valamint önként vállalt energiagazdálkodással, energiaracionalizálással összefüggő feladatok teljesítése és a rendelkezésre álló források hatékony és gazdaságos felhasználása	15
1.1. Az energiagazdálkodással összefüggő önkormányzati feladatok helyi szabályozása	15
1.2. Az önkormányzati energiagazdálkodás szervezeti, információs és monitoring rendszere	17
1.3. A helyi önkormányzatok közvilágításra fordított felhalmozási és működtetési forrásainak, az üzemeltetési módoknak az energiapolitikai célkitűzések megvalósításához való hozzájárulása	18
1.3.1. A közvilágítási rendszer felülvizsgálata, korszerűsítése	18
1.3.2. A helyi közvilágítási feladatok ellátása	22
1.4. Az önkormányzatok energiaellátásra fordított forrásai, az energiaellátás- és felhasználás módjainak az energiapolitikai célkitűzésekhez való hozzájárulása	24
1.4.1. Az önkormányzat energiaracionalizálási intézkedései	24
1.4.2. Az önkormányzati költségvetési szervek térfűtése	29
1.4.3. Az önkormányzati költségvetési szervek villamos energia ellátása	31
1.4.4. Az önkormányzati költségvetési szervek egyéb energiafogyasztó rendszerei	32
1.4.5. A megújuló energiaforrások felhasználása	32
1.5. A harmadik feles finanszírozású konstrukció keretében megvalósított, energiaracionalizálást szolgáló fejlesztések, korszerűsítések	32
1.6. Az energiaracionalizálást szolgáló intézkedések végrehajtásának eredményessége és hatékonysága	33
MEGISMERÉSI ZÁRADÉK	35

MELLÉKLETEK

1. számú Tanúsítvány az Önkormányzat költségvetési adatairól a 2004-2009. években
2. számú Tanúsítvány az Önkormányzat közvilágításának adatairól a 2004-2009. években
3. számú Tanúsítvány az Önkormányzat villamos energia felhasználásának adatairól a 2004-2009. években
4. számú Tanúsítvány az Önkormányzat fűtési célú villamos energia felhasználásának adatairól a 2004-2009. években
5. számú Tanúsítvány az Önkormányzat fűtési célú földgáz fűtőanyag felhasználásának adatairól a 2004-2009. években
6. számú Tanúsítvány az Önkormányzat távfűtési adatairól a 2004-2009. években (Nemleges)
7. számú Tanúsítvány az Önkormányzat egyéb fűtőanyag felhasználásának adatairól a 2004-2009. években
8. számú Tanúsítvány az Önkormányzat megújuló (fűtési) energia felhasználásának adatairól a 2004-2009. években (Nemleges)
9. számú Tanúsítvány az Önkormányzat összes fűtési energia felhasználásának adatairól a 2004-2009. években
10. számú Tanúsítvány az Önkormányzat összes energiafelhasználásának adatairól a 2004-2009. években
- 11.Sum. Tanúsítvány az Önkormányzat által megvalósított energiaracionalizálási fejlesztések összesített adatairól
- 11/A. számú Tanúsítvány az Önkormányzat által megvalósított energiaracionalizálási fejlesztés adatairól (A 2002-2003. évben megvalósított közvilágítás korszerűsítési beruházás)
- 11/B. számú Tanúsítvány az Önkormányzat által megvalósított energiaracionalizálási fejlesztés adatairól (Széchenyi utcai óvoda nyílászáró cseréje)
- 11/C. számú Tanúsítvány az Önkormányzat által megvalósított energiaracionalizálási fejlesztés adatairól (Közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben)
- 11/D. számú Tanúsítvány az Önkormányzat által megvalósított energiaracionalizálási fejlesztés adatairól (Közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése II.)
- 11/E. számú Tanúsítvány az Önkormányzat által megvalósított energiaracionalizálási fejlesztés adatairól (Gyermekorvosi rendelő felújítása)
- 11/F. számú Tanúsítvány az Önkormányzat által megvalósított energiaracionalizálási fejlesztés adatairól (Gyermekorvosi szolgálati lakás felújítása)
- 11/G. számú Tanúsítvány az Önkormányzat által megvalósított energiaracionalizálási fejlesztés adatairól (Sportlétesítmény felújítása)
12. számú Tanúsítvány az Önkormányzatnál harmadik feles finanszírozással megvalósított energiaracionalizálási fejlesztések adatairól (Nemleges)

FÜGGELÉKEK

1. számú 2002. december 1-től hatályos Közvilágítás Szolgáltatási Szerződés
2. számú 2003. február 1-től 2004. január 31-ig hatályos Közvilágítás Szolgáltatási Szerződés

-
3. számú 2004. február 1-től hatályos, határozatlan időre kötött Közvilágítás Szolgáltatási Szerződés módosítás
 4. számú 401223 szerződésszámú Általános Közüzemi Szerződés a villamos energia közvilágítási célú vételezésére
 5. számú A 2002-2003. évben megvalósított közvilágítás korszerűsítésre vonatkozó szerződések

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Törvények

Étv.	az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
Get.	a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény
Kvt.	a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
Ötv.	a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény
Vet. régi	a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény
Vet. új	a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény

Rendeletek

180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet	a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet
181/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet	a villamosenergia-fogyasztók feljogosításáról szóló 181/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet

Szóróvidítések

CÉDE	Céljellegű decentralizált fejlesztési támogatás
Cselekvési Program	Energiatakarékossági és energiahatékonyság-növelési Cselekvési Program (a 1107/1999. (X. 8) Korm. határozat melléklete)
Cselekvési Terv	Magyarország Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terve (2019/2008. (II. 23.) Korm. határozat))
DÉDÁSZ	E.ON Dél-Dunántúli Áramszolgáltató Zrt.
EU	Európai Unió
Gazdasági program	A Képviselő-testület 35/2007. (III.26.) sz. határozatával jóváhagyott, Simontornya Város Önkormányzatának 4 éves (2007-2010 évekre szóló) Gazdasági és Cselekvési programja
HÉSZ	Simontornya Város Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2005. (XII.19.) sz. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
jegyző	Simontornya Város Önkormányzatának címzetes főjegyzője
Képviselő-testület	Simontornya Város Önkormányzatának Képviselő-testülete
Környezetvédelmi program	A Képviselő-testület 135/2000. (XI.27.) sz. határozatával jóváhagyott, Simontornya Város Környezetvédelmi programja
LEKI	Leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatásának támogatása
Önkormányzat	Simontornya Város Önkormányzata
polgármester	Simontornya Város Önkormányzatának polgármestere
Polgármesteri hivatal	Simontornya Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala
SzMSz	Simontornya Városi Önkormányzat Képviselő-testületének többször módosított 5/2007.(III.30.) számú rendelete az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról
Településfejlesztési koncepció	A 174/2005. (XI.2.) számú Képviselő-testületi határozattal jóváhagyott Simontornya Város Településfejlesztési koncepciója
Településszerkezeti terv	A 204/2005. (XII.19.) számú Képviselő-testületi határozattal jóváhagyott, Simontornya Város Településszerkezeti terve
TEKI	Területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatás

SZÁMVEVŐI JELENTÉS

az energiagazdálkodást érintő állami és önkormányzati intézkedések, kiemelten az energiaracionalizálást célzó támogatások hatásának ellenőrzéséről Simontornya Város Önkormányzatánál

BEVEZETÉS

Az Állami Számvevőszék 2009. évi ellenőrzési terve alapján végzi az energiagazdálkodást érintő állami és önkormányzati intézkedések hatásának ellenőrzését. Ennek keretében vizsgáljuk az energiaracionalizálást szolgáló állami intézkedések feltételrendszerének kiépítését és megalapozottságát, az energiapolitikai célkitűzések és az uniós követelmények összhangját, a kialakított támogatási rendszer működtetését, továbbá az önkormányzatok energiagazdálkodással, energiaracionalizálással összefüggő feladatainak teljesítését.

Az ellenőrzésre az Állami Számvevőszék 3. Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Igazgatóság V-3014-018/2009. számú (témaszám: 951.) vizsgálati programjában foglaltak alapján került sor. Az ellenőrzés jogszabályi alapját az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény 2. § (3), (5)-(6) bekezdései, valamint a 16. § (1) bekezdése képezi.

Az ellenőrzés célja: annak értékelése volt, hogy az energiafelhasználás racionalizálása, csökkentése érdekében megtett állami és önkormányzati intézkedések eredményesen és hatékonyan járultak-e hozzá a magyar energiapolitikai célkitűzések megvalósításához, az EU által elvárt követelmények teljesítéséhez. Ennek keretében értékelésre került:

- az önkormányzatok energiagazdálkodásának, a helyi energiaellátás megszervezésében betöltött szerepének illeszkedése a hazai energiapolitikai célkitűzésekhez;
- a feladat ellátására rendelkezésre álló források felhasználásának eredményessége és hatékonysága;
- az energiaracionalizálást szolgáló önkormányzati intézkedések végrehajtásának eredményessége és hatékonysága, hozzájárulása a helyi és központi energiapolitikai célkitűzések megvalósításához.

Az ellenőrzött időszak: a 2004-2009. közötti évek, kitekintéssel az ellenőrzött időszakban megvalósult (befejeződött), korábban indult programokra, valamint a vizsgálat befejezéséig tartó időszak releváns folyamataira.

Az ellenőrzés típusa: rendszerellenőrzés

A helyszíni vizsgálat időszaka: 2009. november 21. - 2009. december 30.

Simontornya a Kelet-Dunántúl közepén, két tájegység, a Mezőföld és a Tolnai-hegyhát, valamint két megye, Fejér és Tolna megye találkozásánál, a Sió két partján fekszik. Budapest-

től dél-délnyugatra 100 km-re, a legközelebbi Duna hídtól 40 km-re nyugatra, a Balatontól szintén mintegy 40-km-re található.

Simontornya nevét a Döröcske nemzetségbeli Salamon fia Simon alországbíró által az 1270-es években ezen a helyen épített torony után kapta, amely a későbbi bővítések magjává szolgált, s melynek főbb elemei a vár mai állapotában is felismerhetők. Ez a többször átépített vár rangot és meghatározó szerepet biztosított a falunak, illetve városnak. Simontornya 1377 és 1883 között mezővárosi ranggal rendelkezett. A török időkben 74 település szandzsák központja volt. 1727-től 1784-ig Tolna vármegye székhelyeként működött, 1696-1961-ig járási székhelyként, illetve járás névadójaként volt ismert, 1983-1990-ig kiemelt irányítású nagyközség, majd 1995-ben ismét városi rangot kapott. A megye és a régió peremén fekvő település napjainkra – a börgyár, mint legnagyobb foglalkoztató felszámolásával - rendkívül hátrányos helyzetbe került.

A lakosság földműveléssel, és a mai napig is nagy hagyománnyal bíró szőlőműveléssel foglalkozott. Az agrárterjeszkedés beszűkülésével további fejlődést az ipartól lehetett várni. A kezdő lépéseket Styrum Károly gróf tette, aki jelentős számú német iparost hozott a településre. Élénk virágzásnak indult a kisipar. Az ipar fejlődésének igazi elindítója Fried Salamon morvaországi tímármester volt, aki 1780-ban műhelyt alapított. E kis műhely kiemelkedve a középipari termelésből az ország harmadik legnagyobb – európai hírű – börgyárává fejlődött. A börgyár az 1997-es felszámolásáig egyik pillére volt a településnek. A volt börgyár elhanyagolt, leromlott állapotú épületegyüttese – mely a város belterületén található – ma súlyos tájsebe a településnek, valamint az ott maradt, részben eltemetett ipari és veszélyes hulladék komoly környezeti problémák forrása.

Simontornya lakosságszáma 2009. január hónapban 4.395 fő volt, mely folyamatosan csökkenő tendencia mellett 254 fővel, 5,5%-kal alacsonyabb a 2004. év adatánál. A népesség csökkenése a városból elköltözők számával, illetve azzal magyarázható, hogy – hasonlóan az ország más városaihoz – a születések száma tartósan a halálozások száma alatt maradt. A vándorlási veszteséget elsősorban a kedvezőtlen munkavállalási feltételek idézik elő. A város népességének korstruktúráját egy lassú öregedési folyamat jellemzi, az aktív keresők aránya a magyar városok átlaga alatti.

A polgármester a 2002. évi önkormányzati képviselő és polgármester választás óta tölti be tisztségét, a jegyző személyében az 1990. évtől nem történt változás.

Az önkormányzati feladat- és hatásköröket 12 fős Képviselő-testület gyakorolja, az Önkormányzat feladatainak végrehajtása érdekében a 2009. évben egy önállóan működő és önállóan gazdálkodó oktatási intézményt működtetett, a Vak Bottyán Általános Művelődési Központot, a Polgármesteri hivatalon belül részben önállóan működő intézmények a Simontornyai Városi Könyvtár és az „Öszikék” Szociális Szolgáltató Központ.

Az Önkormányzat 2004. évi teljesített költségvetési kiadása 750,4 millió Ft, a vizsgált időszak utolsó lezárt évében, 2008-ban az éves teljesített kiadás 1 091,5 millió Ft volt. A 2009. évi tervezett költségvetési kiadás 1 260,1 millió Ft, az éves várható teljesített kiadás 1 192,6 millió Ft lesz. Az Önkormányzat összes energiakiadása az évek sorrendjében 27 306 – 21 151 – 28 273 – 35 211 – 36 799 ezer Ft volt, illetve a 2009. évben 46 183 ezer Ft várható, az összes energiakiadás összege 69,1%-kal emelkedett. Az összes energia kiadás évente változó, 16 és 20,2% közötti arányt képviselt a tényleges összes dologi kiadásból, a 2009. évben a dologi kiadások 19,67%-át tette ki.

Az energiakiadásokat befolyásoló jelentősebb intézményi szerkezeti változások a Simontornyai közoktatási intézményfenntartó társulás létrejöttével, illetve a társult települések számának növekedésével, a Nappali ellátó központ létrehozásával, valamint a gimnázium bővité-

sével a 2006. a 2008. és a 2009. évben történtek. Energiaracionalizálási célú fejlesztések – a közvilágítás korszerűsítést is beleértve - az Önkormányzatnál a 2002-2003., a 2005., a 2006., a 2007. és a 2009. években történtek, melyekhez kapcsolódóan felhalmozási kiadása valamennyi vizsgált évben volt az Önkormányzatnak.

Energia megtakarítást is eredményező beruházásokhoz a vizsgált években pályázat útján az Önkormányzat CÉDE keretből 2 637 ezer Ft, LEKI keretből 4 803 ezer Ft, TEKI keretből két pályázattal 6 667 ezer Ft, illetve 1 762 ezer Ft, központi költségvetési előirányzatból – a 206/2008. (VIII.26.) Korm. rendelet, illetve a 8/2009. (II.26.) ÖM rendelet alapján – 27 000 ezer Ft, illetve 19 980 ezer Ft támogatást kapott.

Az Önkormányzati intézmények térfűtését vezetékes földgáz, villamos energia, valamint egyéb fűtőanyag (tüzifa) felhasználásával biztosították. Az Önkormányzat távhőszolgáltatási infrastruktúrával nem rendelkezik. Megújuló energiahordozókat az Önkormányzati intézmények energiaigényének kielégítésére nem használtak fel.

I. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Az Önkormányzat az energiagazdálkodással kapcsolatos közfeladatait az SzMSz-ben **nem rögzítette**, a települési energiaszolgáltatásban való közreműködés területeit, valamint a közvilágításról történő gondoskodás feladatait egyéb Önkormányzati dokumentumokban sem határozta meg. Energiaracionalizálási célkitűzések az Önkormányzati programokban, koncepciókban nem jelentek meg, az energiahatékonyságot is javító fejlesztéseket egyedi döntések alapján valósították meg. Az Önkormányzat **Környezetvédelmi programja** a Kvt-ben foglaltak ellenére **nem tartalmazta az energiagazdálkodás településre vonatkozó feladatait** és előírásait. A programban foglalt feladatok végrehajtásának figyelemmel kísérését, értékelését, a környezetvédelmi program felülvizsgálatát, szükséges módosításait nem végezték el. Az Önkormányzat településfejlesztési koncepciójában a település energiaellátásával kapcsolatos fejlesztési elképzeléseket nem fogalmaztak meg, energiapolitikai célokat nem tűztek ki, azonban a településszerkezeti- és településrendezési tervek, a HÉSZ kidolgozása és jóváhagyása során az Önkormányzat figyelemmel volt a település energiaellátásának biztosítására is.

Az Önkormányzatnál **energiaauditot**, illetve **egyéb energetikai felülvizsgálatot**, átvilágítást, veszteségfeltárást a vizsgált időszakban **nem végeztek**. Az **energiagazdálkodási** feladatok ellátásának **szervezeti kereteit** az Önkormányzatnál **nem alakították ki**, a feladatelátás személyi feltételeit részben biztosították, azonban az energia beszerzésének, felhasználásának, mérésének, ellenőrzésének feladatait nem határozták meg. Az **energiagazdálkodás információs és monitoring rendszerét nem alakították ki** az Önkormányzati költségvetési szervek energiafelhasználásáról analitikus nyilvántartást nem vezettek, az intézmények részére energiafogyasztásuk alakulására vonatkozó belső adatszolgáltatási kötelezettséget nem írtak elő. A költségvetési tervezés során az energiafelhasználás és az energiaköltségek várható alakulására számításokat nem végeztek. Az Önkormányzat energiafelhasználását nem kísérték figyelemmel, az energiafogyasztás adatait nem értékelték. Az Önkormányzatnál **éves energijelentések nem készültek**, az energiafelhasználási beszámolókat (1335/A számú statisztikai adatlapokat) nem készítették el, az **Önkormányzat a jogszabályban előírt energiagazdálkodással összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségének nem tett eleget**.

Az Önkormányzat a közvilágítási berendezések korszerűsítését a 2002-2003. évben hajtotta végre. A **közvilágítás korszerűsítés a feladatellátás hatékonyságának javulását eredményezte**. A korszerűsítés megvalósításához szükséges költség 10%-át a DEDÁSZ magára vállalta, az átvállalt összesen túlmenően a korszerűsítés Önkormányzati beruházásban valósult meg. Az Önkormányzati beruházási rész kivitelezési díjának megfizetésére a DEDÁSZ 5 éves futamidővel részletfizetési lehetőséget biztosított. A korszerűsítés során elkészült és üzembe helyezett közvilágítási berendezések – a korszerűsítés kivitelezésére kötött szerződések értelmében – a DEDÁSZ tulajdonába kerültek.

Az **Önkormányzat eredményesen gondoskodott a közvilágítási rendszer felülvizsgálatáról**, mivel a fejlesztésre vonatkozó döntésekben szereplő műszaki tartalom a tervezett finanszírozási összetétellel és ütemezéssel megvalósult, a fejlesztéssel elérni szándékolt és ténylegesen elért célok összességében összhangban voltak. **Az Önkormányzat a közvilágítási rendszer korszerűsítése során a gazdaságossági szempontokat mérlegelve, eredményesen és hatékonyan használta fel a rendelkezésre álló forrásokat**, mivel vizsgálta a korszerűsítés, és ezzel a költségekkel való takarékoság lehetőségét, tett a vizsgált időszakot érintően korszerűsítési intézkedést, a beruházás kivitelezésének vállalkozásba adása versenyeztetés útján történt, és a kivitelezésre kötött szerződésekben részben rögzítették az Ön-

kormányzati érdekeket védő előírásokat. A korszerűsítéssel csökkent az egy lámpahelyre jutó és az összes energia felhasználás és káros anyag kibocsátás, a fejlesztés költségei – a teljesen elért energia költség megtakarításból – középtávon megtérültek.

Az Önkormányzat az Ötv-ben előírt, közvilágítással kapcsolatos feladatait nem határozta meg, azt az áramszolgáltatóval kötött Közvilágítás Szolgáltatási szerződés és az Általános Közüzemi szerződés alapján látta el. A szerződésekben rögzítették a helyi közvilágítási berendezések üzemeltetésének, fenntartásának szabályait, rendelkeztek a közvilágítási létesítmények karbantartásának rendjéről, azonban a szerződés nem tartalmazott garanciális előírásokat a szolgáltatás üzembiztonsági és felelősségi követelményeire, nem rendelkeztek – a szerződés tárgyát képező – a közvilágítás céljára rendelt vagydonviszonyairól. **A közvilágításra kialakított szerződéses feltételek** – a felsorolt hiányosságok ellenére – **biztosították a feladat zavartalan ellátását.** A közvilágításra fordított kiadások alakulását, az azt befolyásoló tényezőket, a villamos-energia árváltozás költségvetési kiadásokra gyakorolt hatását nem értékelték. A közvilágítási szakfeladaton – a Számv. tv. és a 249/2000. (XII.24.) Korm. rendeletben foglalt előírásokat figyelmen kívül hagyva – a karbantartási kiadásokat is villamos-energia felhasználáshoz kapcsolódó kiadásként számolták el. **Az Önkormányzat a közvilágítási közfeladatának ellátásáról részben eredményesen gondoskodott,** mivel a feladat ellátására az áramszolgáltatóval szerződéseket kötött, melyek alapján – a szerződéses feltételek hiányosságai ellenére – biztosította a berendezések folyamatos működtetését és rendszeres karbantartását. Azonban nem alakította ki a fogyasztói panaszok fogadásának, kivizsgálásának, és a szolgáltató által tett intézkedések ellenőrzésének rendjét.

Az Önkormányzat a vizsgált időszakban több alkalommal **döntött** az intézményei **energiafelhasználásának csökkenését is eredményező fejlesztésekről,** melyeket azonban nem az energiaracionalizálás, illetve az energiaköltség-megtakarítás érdekében, hanem a működőképesség fenntartása diktálta kényszer miatt hajtottak végre. E fejlesztések esetében az energia megtakarítás mennyiségével, illetve értékével nem számoltak, megvalósíthatósági tanulmányokat, megalapozó számításokat nem készítettek, energetikai célkitűzések, továbbá az energiafogyasztásról vezetett nyilvántartás hiányában a felújítások energiafelhasználásra gyakorolt hatását nem értékelték.

A 2006-2007. évben egy leromlott műszaki állapotú óvoda épület teljes nyílászáró cseréjét végeztette el az Önkormányzat, melyhez TEKI keretből pályázati úton támogatást is igényelt. A 2009. évben a közoktatási intézmények infrastruktúrális fejlesztése keretében – két ütemben – óvoda és iskola épületek felújítását végeztette el az Önkormányzat, mindkét ütemhez központi költségvetési támogatást is igénybe vett. A beruházások 2009 augusztusában befejeződtek, az első ütem teljes felújítási költségének 59%-át, a második ütem teljes felújítási költségének 45%-át tette ki az érintett épületek hőtechnikai adottságainak javítását eredményező munkák értéke.

A vizsgált időszakban az Önkormányzat energiaracionalizálási célú beruházásokat további három alkalommal hajtott végre olyan Önkormányzati tulajdonú ingatlanokon (orvosi rendelő, orvosi szolgálati lakás, sportlétesítmény), melyek energiafelhasználási költségét nem az Önkormányzat viselte.

Az Önkormányzat az energiaracionalizálási intézkedései során a gazdaságossági szempontokat nem mérlegelte. Bár vizsgálta az Önkormányzati költségvetési szervek energiafelhasználása korszerűsítésének lehetőségeit, és megvalósított ezirányú beruházásokat, azonban a döntések során az energia megtakarítás nem volt kiemelt cél, és a beruházások megvalósítása során a kivitelező kiválasztása három beruházás esetében nem versenyeztetés útján történt, valamint az egyéb – nem beruházási jellegű – energia megtakarítási intézkedések lehetőségét nem vizsgálták,

Az energiahatékonyságot is javító intézményi beruházások során **az Önkormányzat a rendelkezésre álló forrásokat eredményesen használta fel**, mivel a fejlesztésekre vonatkozó döntésekben, illetve az elfogadott pályázatokban és a támogatási szerződésekben szereplő műszaki tartalom megvalósult, a tényleges finanszírozási összetétel nem tért el szignifikánsan a tervezettől, a fejlesztéssel elérni szándékolt, és ténylegesen elért célok összességében összhangban voltak. **A rendelkezésre álló források felhasználása azonban energiagazdálkodási szempontból nem volt hatékony**, mivel a beruházások megvalósítása előtt megalapozó számításokat nem készítettek, mennyiségi energia megtakarítási célokat nem rögzítettek, a fejlesztések költségei a tényleges energia megtakarításból középtávon nem térülnek meg. Ugyanakkor a beruházások – jellegüknél fogva – jelentős minőségi változást eredményeztek a beruházásokkal érintett ellátás, illetve szolgáltatás színvonalában.

Az Önkormányzat nem gondoskodott eredményesen a költségvetési szervek térfűtésének biztosításáról, annak ellenére, hogy szerződéses gáz- és villamos energiaszolgáltatással, illetve egyéb módon biztosította az épületek térfűtését és megtette a szükséges intézkedéseket a berendezések működtetésére és karbantartására. Azonban nem működtetett monitoring rendszert a fűtési rendszerek adatainak kontrolljára, az önkormányzati intézményrendszer térfűtésére fordított kiadások nagyságát, változását, a kiadások alakulását befolyásoló tényezőket nem vizsgálta, és nem értékelte, és a vizsgált időszakban, a megvalósított fejlesztések ellenére 16,8%-kal növekedett az egy légméterre jutó fajlagos fűtési célú energiafelhasználás mennyisége.

Az Önkormányzat a költségvetési szervek villamos energia szükségletének biztosításáról részben eredményesen gondoskodott, mivel a villamos energia vételezésére szerződést kötött és megtette a szükséges intézkedéseket a berendezések működtetésére és karbantartására és – az intézményi szerkezeti változásoknak köszönhetően – csökkent az egy négyzetméterre jutó fajlagos villamos energia felhasználás mennyisége. Azonban nem működtetett monitoring rendszert a villamos energia felhasználásának kontrolljára, a villamos energia kiadások nagyságát, változását nem kísérték figyelemmel, a kiadások alakulását befolyásoló tényezőket nem vizsgálták, az intézményi világításkorszerűsítéssel, illetve egyéb, energiatakarékos eszközbeszerzésekkel és takarékosági intézkedésekkel elérhető megtakarítási lehetőségeket nem vizsgálták, a villamos-energiára fordított kiadások mérséklése érdekében a feljogosított fogyasztói körbe való átlépés lehetőségét nem vizsgálták.

Az Önkormányzat energiaracionalizálást és megtakarítást szolgáló intézkedései összességében nem voltak eredményesek és hatékonyak, mivel az Önkormányzat energiapolitikai célokat nem határozott meg – az egyedi döntések alapján megvalósított beruházások ellenére – az intézményi szerkezet változásokat meghaladó mértékben növekedett a primer energia felhasználás és a károsanyag kibocsátás mennyisége, és megújuló energiaforrásokat az Önkormányzati intézmények energiaigényének kielégítésére nem használtak fel.

Az Önkormányzat energiagazdálkodási gyakorlata, a helyi energiaellátás megszervezésében betöltött szerepének meghatározása, energiapolitikai célkitűzések és hosszú távú fejlesztési elképzelések hiányában, valamint az Önkormányzati energiaracionalizálási intézkedések eredményességének és hatékonyságának elmaradása miatt, **a központi energiapolitikai célkitűzések megvalósításához nem járult hozzá.**

A helyszíni ellenőrzés megállapításainak hasznosítása mellett **javasoljuk:**

a polgármesternek

a jogszabályi előírások maradéktalan betartása érdekében

1. kezdeményezze a Kvt. 48/B. § (4), 48/E. § (1) és (3) bekezdéseiben foglaltaknak megfelelően a környezetvédelmi program felülvizsgálatát és átdolgozását, biztosítsa a környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásának figyelemmel kísérését, a program szükség szerinti felülvizsgálatát;

a munka színvonalának javítása érdekében

2. kezdeményezze, hogy a számvevői jelentésben foglaltakat a Képviselő-testület tárgyalja meg és a feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében készíttessen intézkedési tervet a határidők és felelősök megjelölésével. Az intézkedési tervet, az elfogadását követő 30 napon belül küldje meg az ÁSZ Tolna Megyei Ellenőrzési Irodája részére.

a jegyzőnek

a jogszabályi előírások maradéktalan betartása érdekében

1. az energiagazdálkodással összefüggő adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése érdekében intézkedjen, hogy a 300/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet, valamint a 265/2008. (XI. 6.) Korm. rendelet előírásai alapján az Önkormányzat a 2009. évi energiafelhasználási beszámoló (OSAP 1335/a) elkészítésének 2010. március 31-ig tegyen eleget;
2. annak érdekében, hogy a közvilágítás szakfeladaton elszámolt kiadások kizárólag a közvilágítási közfeladat költségeit, és a valóságnak megfelelő költségelemek szerinti bontásban tartalmazzák, a Számv. tv. 15. § (3) és 16. § (3) bekezdéseiben valamint a 249/2000. (XII.24.) Korm. rendelet 9. számú mellékletében foglaltak betartásával biztosítsa a gazdasági események tényleges tartalmának megfelelő könyvelését, valamint a közvilágítás szolgáltatási szerződés alapján fizetett összegek karbantartási kiadásként történő elszámolását a számviteli szabályoknak megfelelő számla kérésével és elfogadásával;

a munka színvonalának javítása érdekében

3. az energiagazdálkodás szervezeti kereteinek kialakítása és személyi feltételeinek biztosítása érdekében jelölje ki az energia beszerzéséért, felhasználásáért, méréséért, ellenőrzéséért felelős személy(eke)t;
4. vizsgáltsa felül a közvilágítás szolgáltatási szerződést, és lehetőség szerint kezdeményezze a szerződés módosítását annak érdekében, hogy rögzítésre kerüljenek:
 - a) a szerződés tárgyát képező, közvilágítás céljára rendelt vagyon tulajdonviszonyai,
 - b) a ténylegesen üzemeltetett közvilágítási berendezések száma;
 - c) a szolgáltatás üzembiztonsági és felelősségi követelményeire vonatkozó garanciális előírások,
 - d) az elvégzett javítások, karbantartások dokumentálása

- e) a hibaelhárítások önkormányzati szintű ellenőrzésének lehetősége;
 - f) a közvilágítási berendezések létesítésére vonatkozó feladatok meghatározása,
 - g) a szükséges rekonstrukciós feladatok meghatározása,
5. alakítsa ki a közvilágításra vonatkozó fogyasztói panaszok fogadásának, kivizsgálásának és a szolgáltató által tett intézkedések ellenőrzésének rendjét;
6. a villamos-energiára fordított kiadások mérséklése érdekében vizsgálta meg a feljogosított fogyasztói körbe való átlépés lehetőségét;
7. intézkedjen annak érdekében, hogy a beruházásokra vonatkozó döntéseknél – a kivitelező kiválasztása esetében – minden esetben érvényesüljön az Önkormányzat érdekeit védő nyilvánosság, használják ki a pályáztatás lehetőségeit;
8. az Önkormányzati szintű energiafogyasztás alakulásának figyelemmel kísérése érdekében alakítsa ki az energiagazdálkodás információs és monitoring rendszerét, ennek keretében:
- a) írja elő az önkormányzati költségvetési szervek energiafelhasználásáról – mennyiségi és értékbeli – analitikus nyilvántartás vezetését,
 - b) alakítsa ki az intézmények energiafogyasztásának alakulására vonatkozó belső adatszolgáltatási rendet,
 - c) biztosítsa az energiafelhasználás adatainak értékelését, határozza meg a beavatkozási pontokat;
9. biztosítsa, hogy a költségvetési tervezés során az energiafelhasználás és az energiaköltségek várható alakulására vonatkozó számítások alapján tervezzék az egyes energiafajták költség-előirányzatait.

II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK SZÁMÁRA A JOGSZABÁLY ÁLTAL ELŐÍRT, VALAMINT ÖNKÉNT VÁLLALT ENERGIAGAZDÁLKODÁSSAL, ENERGIARACIONALIZÁLÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK TELJESÍTÉSE ÉS A RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ FORRÁSOK HATÉKONY ÉS GAZDASÁGOS FELHASZNÁLÁSA

1.1. Az energiagazdálkodással összefüggő önkormányzati feladatok helyi szabályozása

Az Önkormányzat az Ötv. 8. § (1) bekezdésében foglalt **energiagazdálkodással kapcsolatos közfadatait** az SzMSz-ben **nem rögzítette**, az önként vállalt feladatok jegyzéke¹ e feladatkört nem tartalmazta. A települési energiaszolgáltatásban való közreműködés területeit egyéb Önkormányzati dokumentumokban sem határozták meg, energiaracionalizálási célkitűzések sem a Gazdasági programban, sem egyéb Önkormányzati programokban, koncepciókban nem jelentek meg. A számvevői jelentés 1.3.1. valamint 1.4.1. pontjaiban részletezett, az energiafelhasználás mérséklését célzó fejlesztésekre egyedi döntések alapján került sor.

Az Önkormányzat **Környezetvédelmi programját** a Képviselő testület a 135/2000. (XI.27.) számú határozatával fogadta el. A Környezetvédelmi program a Kvt. 48/E. § (1) bekezdés i.) pontjában² foglaltak ellenére nem tartalmazta a településre vonatkozó energiagazdálkodási feladatokat és előírásokat.

Az energiagazdálkodási tárgykört is érintően csupán helyzetértékelést és általánosan megfogalmazott feladatot tartalmazott a program. A környezeti elemek állapotának bemutatása, értékelése során rögzítette, hogy a legnagyobb légszennyező forrás a közlekedés, az ipari vállalkozások és a lakossági fűtés. A program készítésének időpontjában a településen nyilvántartott 1830 lakás/lakóházból 450 volt a vezetékes gázhálózatra kötve, és biztató jelként értékelte a program, hogy a gázbekötések száma folyamatosan növekedni látszik. A környezetvédelmi feladatok megoldásának elemei között, az emisszió hatásának csökkentése érdekében egyik általános feladatként rögzítette a gázfűtésre történő átállás forszírozását, a vegyes tüzelés kiiktatásának szorgalmazását. A vegyes tüzelés megszüntetését a káros plusz emissziós terhelés miatt kiemelten fontos feladatnak tartotta a program azért, mert a lakossági vegyes tüzelési rendszer ellenőrizhetetlen mennyiségű hulladékbőr komponens is tartalmazott. Az állapotfelmérésen túl konkrét energiagazdálkodási feladatokat, energiaracionalizálási fejlesztési elképzeléseket a Környezetvédelmi programban nem fogalmaztak meg.

A Kvt. 48/B. § (4) és 48/E. § (3) bekezdéseiben foglaltak ellenére, a **Környezetvédelmi programban** foglalt feladatok megvalósulását nem kísérték figyelemmel, nem értékelték, a program kétévenkénti³ **felülvizsgálatát, szükséges módosításait nem végezték el. A Kör-**

¹ SzMSz 20. § (4) bekezdése

² Hatályos 2009. január 1-től, 2008. december 28-ig a Kvt. 47. § (1) bekezdés h) pontja tartalmazta a környezetvédelmi program energiagazdálkodással kapcsolatos előírásait.

³ A Kvt. 2008. december 28-ig hatályos 47.§ (2) bekezdése a környezetvédelmi program szükség szerinti, de legalább kétévenkénti felülvizsgálatát írta elő.

nyezetvédelmi programban foglalt feladatok, célkitűzések összhangja a nemzeti energiapolitikai célkitűzésekkel, az energiagazdálkodással kapcsolatos konkrét feladatok, előírások, fejlesztési elképzelések hiányában, nem értékelhető.

A Környezetvédelmi program elfogadásáról szóló határozatban a Képviselő-testület 2001. április 30-i határidővel előírta a város Környezetvédelmi Feladattervének előkészíttetését is. A határozat szerint a feladattervnek rövid-, közép- és hosszú távra kellett a Környezetvédelmi programban meghatározottak alapján – a város anyagi lehetőségeire is tekintettel – a szükséges munkákat, teendőket tételesen, konkrét határidőkhöz, költségelőirányzatokhoz kötve, és a végrehajtásért felelős személyek (vagy testületek) megjelölésével megadnia. A Környezetvédelmi feladatterv a testületi döntés ellenére nem készült el.

Az Önkormányzat településfejlesztési koncepciójában a település energiaellátásával kapcsolatos feladatokat nem rögzítették. A koncepció tényként rögzítette, hogy a városban a gázhálózat és elektromos ellátás kiépült, energiaracionalizálási fejlesztési elképzeléseket nem fogalmazott meg, energiapolitikai célokat nem tűzött ki, azonban a településszerkezeti- és településrendezési tervek, a HÉSZ kidolgozása és jóváhagyása során – az Étv. 8. § (1) bekezdés f) pontjában foglalt előírásnak megfelelően – az Önkormányzat figyelemmel volt a település energiaellátásának biztosítására.

A településszerkezeti tervben és az alátámasztó munkarészben rögzítették, hogy a város gázellátó hálózata kiépült, melyet a közműves tervlapon feltüntettek. A lakóépületek a gázellátó hálózatra csatlakoztathatók. Simontornya városnak nincs „saját” nagy/középfeszültségű alállomási táppontja, így a város villamos energia ellátása a sárbogárdi és a tamási 120/20 kV-os alállomásokból három irányban kivezetett 3 db 20 kV-os, középfeszültségű hálózatról történik. A villamos energia ellátás jelenleg mindenütt megoldott, a helyileg jelentkező kisebb energiaigények és esetleges új épületek hálózatra történő rácsatlakoztatása folyamatosan biztosított. A szabályozási tervben meghatározott, tervezett beépítések villamos energia ellátását várhatóan 2 db új TR. állomás létesítésével, valamint a meglévő TR. állomások átépítésével, illetve bővítésével lehetséges biztosítani. Egy-egy új OTR 20/400 típusú állomás létesítése válhat szükségessé a jövőben a város észak-nyugati és déli területein tervezett kertvárosias lakóterületek részére, mivel az itt jelentkező várható teljesítmény igényeket a térségben meglévő OTR állomások már nem tudják biztosítani. A város észak-keleti részén tervezett ipari gazdasági és egyéb ipari terület részére – amennyiben új beruházások ténylegesen létesülnek – a villamosenergia ellátás biztosításához új OTR 20/400 kVA-os állomást, illetve állomásokat szükséges létesíteni. A kiefeszültségű kommunális és közvilágítási hálózatok tervezett kialakítása oszlopokra szerelt szigetelt szabadvezetékes rendszerű, de a városközpontban – elsősorban az új hálózatok kialakításánál – városi igény szerint földkábeles hálózatok létesítése a preferált.

A HÉSZ szerint a település belterületén az építési telkek teljes közművesítettség esetén építhetők be, külterületen és nem lakóterületi övezetekben a beépítés feltétele az ivóvíz és a villamos energia ellátás biztosíthatósága.

Az Önkormányzat– az Ötv. 8. § (4) bekezdésében előírt, kötelezően ellátandó – közvilágítással kapcsolatos feladatait az SzMSz-ben nem nevesítette. A Képviselő-testület az SzMSz-ben a helyi közszolgáltatásokkal kapcsolatos kötelező feladatait nem, csak az önként vállalt feladatokat határozta meg. A kötelező feladatok körét, ellátásuk módját, szervezeti megoldásait külön rendeletekben, határozatokban rögzítette, azonban a közvilágítással kapcsolatos feladatokról sem rendeleti, sem egyéb úton nem rendelkezett, a közvilágítási feladatot a Közvilágítási szolgáltatási szerződés alapján, a számvevői jelentés 1.3.2. pontjában részletezettek szerint látta el.

Önkormányzati szférán kívüli – vállalkozások és lakosság által kezdeményezett – energiaracionalizálási törekvések az Önkormányzathoz nem érkeztek. Az Önkormányzat közigazgatási területén iparosított technológiával épült lakóházak nem találhatóak, így nem volt indokolt az iparosított technológiával készült épületek energiaracionalizálására – rende-

leti úton – helyi pályázati rendszert kialakítani. A lakosság részéről egyéb energia megtakarítást célzó korszerűsítési igények nem jelentkeztek.

1.2. Az önkormányzati energiagazdálkodás szervezeti, információs és monitoring rendszere

Az Önkormányzatnál **az energiagazdálkodási feladatok ellátásának szervezeti kereteit nem alakították ki, a feladatellátás személyi feltételeit a Polgármesteri hivatalon belül részben biztosították.** Az építésügyi, műszaki ügyintéző munkaköri leírásában a munkakör által ellátandó feladat és hatáskörök között nevesítették a közvilágítással és a gázszolgáltatással kapcsolatos hatósági feladatokat, **azonban** – az Önkormányzat energia felhasználásához kapcsolódó – **az energia beszerzésének, felhasználásának, mérésének, ellenőrzésének feladatait** sem munkaköri leírásban sem belső szabályzatban **nem rögzítették.**

Az építésügyi, műszaki ügyintéző munkaköri leírásában a részletes munkaköri feladatok között a villamos-energiafelhasználással kapcsolatosan az alábbi feladatokat rögzítették:

- Tudomásul veszi a közvilágítási berendezések létesítésére, illetve meglévő közvilágítási berendezések bővítésére, átalakítására, rekonstrukciójára, korszerűsítésére, áthelyezésére vonatkozó igény bejelentését.
- Az áramszolgáltató vállalattal közvilágítási szolgáltatási szerződést köt.
- Ellenőrzi a közvilágításra vonatkozó kötelező előírások megtartását.
- Elfogadja és jóváhagyja a közvilágítás kivitelezési tervét.
- Lefolytatja a rendszeres használatba vételt előkészítő üzembe helyezési eljárást, amelyre meghívja az érdekelteket.
- A féléjjeles kapcsolás végrehajtására alkalmas közvilágítási berendezéseknél a fényáram csökkentés időpontját a jogszabályban meghatározott időponttól eltérően is megállapíthatja.

A gázenergia felhasználással kapcsolatos konkrét feladatként az elosztói engedélyes kérésére, a fogyasztási helyre való bejutás azonnal végrehajtható határozattal történő biztosítását tartalmazta a munkaköri leírás.

Energetikust az Önkormányzatnál nem alkalmaztak. **Az Önkormányzat működési területén az energiagazdálkodás tekintetében nem alakítottak ki hatékonysági elvárásokat érvényesítő helyi ösztönző rendszert.**

Az Önkormányzatnál **energiaauditot, illetve egyéb energetikai felülvizsgálatot, átvilágítást, veszteségfeltárást** a vizsgált időszakban **nem végeztek.**

Az Önkormányzat az energiagazdálkodás információs és monitoring rendszerét nem alakította ki. Az önkormányzati költségvetési szervek energiafelhasználásáról a vizsgált időszakban **analitikus nyilvántartást nem vezettek,** az intézmények részére az energiafogyasztásuk alakulására vonatkozó **belső adatszolgáltatási kötelezettséget nem írtak elő.** Az Önkormányzati energiafelhasználás mennyiségi adatairól információk nem álltak rendelkezésre, az energiafogyasztásról kizárólag a könyvelési rendszerből és a költségvetési beszámolókból nyerhetők értékek, az energiafogyasztás adatait nem értékelték. **Az Önkormányzat energiafelhasználását nem kísérték figyelemmel, éves energiajelentések a vizsgált időszakban nem készültek.** Az egyes fogyasztási helyek mérőóráinak leolvasását rendszeresen nem végezték, az energiaszolgáltatók által kiállított számlákon feltüntetett mérőóra állásokkal nem egyeztették. A vizsgált időszakban – a szóban kapott információ szerint – a szokásostól nagymértékben eltérő összegű energiaszolgáltatói számla, mely szükségessé tette volna a fogyasztási helyek mérőóráinak ellenőrzését, intézkedések megtételét az Önkormányzathoz nem érkezett.

Az energiateljesítés és az energiaköltségek várható alakulására számításokat nem végeztek. A költségvetési tervezés során az előző év teljesítési adataiból kiindulva tervezték az egyes energiateljesítési költségelőirányzatait, egyéb szempontokat a tervezés során nem vettek figyelembe. Az energiateljesítés mennyiségben történő tervezésének hiánya miatt a 2-10. számú tanúsítványokban szereplő természetes energiateljesítési tervadatok nem értékelhetők, mivel azokat a tervezett költségvetési kiadásokból az éves átlagárak alapján becsült mennyiségben tüntette fel az Önkormányzat.

Az Önkormányzat a vizsgált időszakra vonatkozóan az energiateljesítési beszámolókat (1335/A számú statisztikai adatlapokat) nem készítette el, **a jogszabályban előírt⁴ energiateljesítéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségének nem tett eleget.**

1.3. A helyi önkormányzatok közvilágításra fordított felhalmozási és működtetési forrásainak, az üzemeltetési módoknak az energiateljesítési célkitűzések megvalósításához való hozzájárulása

1.3.1. A közvilágítási rendszer felülvizsgálata, korszerűsítése

Az Önkormányzatnál közvilágítási berendezések korszerűsítésére a vizsgált időszakot érintően, a 2002-2003. évben került sor.

A 2001. évben az Önkormányzatot közvilágítás korszerűsítési munkák kivitelezésére vonatkozó ajánlattal kereste meg két szervezet. A Képviselő-testület a 96/2001.(IX.24.) sz. határozatában döntött arról, hogy a közvilágítási célú energiateljesítés és a közvilágítás költségeinek mérséklése érdekében a közvilágítási berendezések korszerűsítésére zártkörű pályázatbontást bonyolít le, melyben a meghívottak köre legalább négy szervezet, közülük kettő a már ajánlatot adott szervezetek. A Képviselő-testület a 141/2001. (XII.17.) sz. határozatával az ajánlatok értékelésére, elbírálására – a felelősségteljes döntés meghozatala érdekében – ad hoc bizottságot hozott létre. A bizottsági javaslat alapján a 19/2002. (III.25.) sz. határozat értelmében a Képviselő-testület a közvilágítás korszerűsítés megvalósítására – mint összességében legelőnyösebb ajánlatot – a DÉDÁSZ ajánlatát fogadta el.

A döntést a beruházási költségen és a fizetési ütemezésen túl a következő szempontokat is figyelembe véve hozták meg:

- Simontornya város teljes közvilágítási rendszerét a DÉDÁSZ üzemeltette.
- A teljes hálózat a DÉDÁSZ tulajdonában volt, így a közvilágítási berendezésekben nem jön létre vegyes tulajdonlás.
- A DÉDÁSZ a régióban már több száz településen végzett közvilágítás korszerűsítési munkákat, és több évtizedes regionális közvilágítás szolgáltatási referenciával rendelkezett.

Az ajánlat elfogadásáról a DÉDÁSZ-t – mint nyertes ajánlattevőt – 2002. április 3-án értesítették. A közvilágítás korszerűsítés során az Önkormányzat és a DÉDÁSZ között létrejött együttműködési keret-megállapodás és – annak 1. sz. mellékletét képező – vállalkozási szerződés alapján 445 db régi, korszerűtlen lámpatestet elbontottak, és 451 db új, korszerűbb, alacsony energiateljesítéssel rendelkező lámpatestet létesítettek. A korszerűsítés alapvető célja az alacsonyabb energiateljesítéssel rendelkező lámpatestek felszerelésével az energiateljesítés csökkentése volt,

⁴ Az energiateljesítéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségeket a 2004. évről a 215/2003. (XII. 10.) Korm. rendelet, a 2005. évről a 303/2004. (XI. 2.) Korm. rendelet, a 2006. évről a 247/2005. (XI. 14.) Korm. rendelet, a 2007. évről a 229/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet, a 2008. évről a 300/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet írta elő.

a lámpatestek száma a korszerűsítés keretében minimális mértékben (1,3%-kal) növekedett, **a közvilágítás korszerűsítéssel a feladatellátás hatékonysága javult.**

A közvilágítás **korszerűsítés megvalósításához szükséges költségelőirányzat** 14 123 300 Ft + ÁFA, azaz **bruttó 17 654 125 Ft volt, az előirányzott költség 10%-át a DÉDÁSZ magára vállalta**, és ezen összeghatárig a kivitelezést saját beruházásban végezte. A korszerűsítési beruházás 90%-a Önkormányzati beruházásban, a DÉDÁSZ kivitelezésében, saját forrásból valósult meg, a vállalkozási díj összege **az Önkormányzati beruházási részre 12 674 970 Ft + ÁFA, azaz bruttó 15 843 713 Ft volt.**

Az Önkormányzati beruházási rész kivitelezési díjának megfizetésére a DÉDÁSZ 5 éves futamidővel részletfizetési lehetőséget biztosított, melynek feltételeit, ütemezését az együttműködési keret-megállapodás 2. számú mellékletét képező fizetési feltételekben rögzítették, mely szerint a vállalkozási díj megfizetése öt egyenlő részletben a 2003. évtől minden év június 30-i fizetési határidővel esedékes. A kamat mértékét a DÉDÁSZ által, a közvilágítás korszerűsítés finanszírozására felvett, éves futamidejű, fix kamatozású bankhitel + 0,2% kezelési költség összegében állapították meg, a szerződésben rögzítették a kamatrögzítési periódust, és a kamatfizetések esedékességét.

A megvalósított **beruházás pénzügyi lebonyolítása** a fizetési feltételekben rögzítettek szerint - **a 2003-2007. években történt.** A részletfizetési időszak alatt megfizetett kamatoknak a beruházás megvalósulásának évére – a 2003. évre – számított jelenértéke 3 705 ezer Ft volt, így a beruházás tényleges összköltsége bruttó 19 548 ezer Ft, a vállalkozási díjnál 23%-kal magasabb volt.

Az együttműködési keret-megállapodásban foglaltak szerint **az elkészült és üzembe helyezett korszerűsített közvilágítási berendezések a DÉDÁSZ tulajdonába kerültek**, a tárgyi eszköz, beruházás térítés nélküli vagyonátadás-átvételéről szóló megállapodás alapján, a 2003.január 28-án üzembe helyezett 15 843 713 Ft bruttó értékű tárgyi eszköz tulajdonjogát az Önkormányzat a hatályos számviteli szabályok szerint a DÉDÁSZ-nak átadta.

A 2003. január 28-án aláírt tárgyi eszköz, beruházás térítés nélküli vagyonátadás-átvételéről szóló megállapodás 4. pontja értelmében a villamos energia termeléséről, szállításáról és szolgáltatásáról szóló, 1994. évi XLVIII. törvény és a végrehajtására kiadott, 34/1995. (IV.5.) Korm. rendeletre hivatkozással, a villamos energiát szolgáló rendszer részeként, közcélú villamosműként történt a DÉDÁSZ részére a vagyonátadás. A megállapodásban hivatkozott jogszabályok a megállapodás aláírásának időpontjában már hatályon kívül voltak. A 2003. január 1-től – a megállapodás aláírásakor hatályos – Vet. fogalom meghatározásai alapján közcélú hálózat a villamos energia átvitelére szolgáló vezetékrendszer – beleértve a tartószerkezeteket is, a hozzá tartozó átalakító és kapcsoló berendezésekkel együtt – valamint a villamos energia elosztására és a fogyasztói csatlakozó berendezésekhez való eljuttatás céljára szolgáló vezetékrendszer. Vagyis a lámpatestek a hatályos jogszabályi rendelkezések szerint nem képezték a közcélú hálózat részét.

A beruházással – a Közvilágítás szakfeladaton villamos-energia felhasználáshoz kapcsolódóan a 2002. és a 2003. évben elszámolt összegek (6 199 ezer, illetve 4 156 ezer Ft) alapján – **a korszerűsített közvilágítási berendezések üzembe helyezésének évében az Önkormányzat közvilágítási energiaköltsége nettó 2 043 ezer Ft-tal csökkent a 2002. évhez képest.** A DÉDÁSZ közvilágítás korszerűsítési ajánlata szerint a korszerűsítés megvalósításával 19,50 kW csatlakozási teljesítmény megtakarítás érhető el, mellyel – az Önkormányzat közvilágítási energiafelhasználásának elszámolására választott árszabás változatlansága esetén – az ajánlat szerint számított energia költség megtakarítás évi 3 700 ezer Ft (+ÁFA). A 2002. és a 2003. évben közvilágítási villamos-energia felhasználáshoz kapcsolódóan elszámolt adatok alapján a 2003. évben a megelőző évhez képest jelentkező energiaköltség megtakarítás csak 55,2 %-a volt a DÉDÁSZ ajánlatában prognosztizált megtakarításnak. Azon-

ban a 2003. év első hónapjában még a korszerűsítés előtti, magas energiafogyasztású lámpatestek üzemeltek, valamint – a korszerűsítés keretében végrehajtott lámpatest szám növekedésén kívül – a 2002. év utolsó negyedében és a 2003. évben az üzemeltetett közvilágítási lámpahelyek száma 12%-kal nőtt.

A közvilágítás korszerűsítésén kívül, külön projekt keretében készült el a Sió híd közvilágítása, továbbá lakossági kérelmek alapján, a város több utcájában történtek lámpahely sűrítések, illetve az új beépítések miatt új közvilágítási lámpahely létesítések.

Amennyiben a 2003. évi kiadást az év első hónapjára is a korszerűsítés utáni teljesítmény alapján számítjuk, továbbá korrigáljuk a kiadásokat a lámpahely bővülés miatti költségtöbblettel, a számított adatok alapján is **a tényleges költségmegtakarítás mindössze 70%-a volt a DÉDÁSZ ajánlatában kimutatott energia költség megtakarításnak.** Tehát az ajánlatban prognosztizált költségmegtakarítás annak ellenére nem teljesült, hogy a mennyiségi energia megtakarítás – a beépített teljesítmények és a korrigált adatok alapján – teljesült. Az ajánlatban prognosztizált és a tényleges költségmegtakarítás **eltérésének oka a DÉDÁSZ ajánlatában** – az irreális villamos energia egységáruk alkalmazásából fakadóan – **a korszerűsítés előtti és korszerűsítést követő várható áramszámlák valótlan összegekben történő rögzítése.** Az energiafelhasználás és a káros anyag kibocsátás tényleges mennyisége - figyelembe véve a korszerűsítésen kívüli lámpatest szám növekedést is – a tervezettnél megfelelően alakult.

A DÉDÁSZ ajánlatában az elérhető energia megtakarítás mennyiségét nem számszerűsítették, csak a korszerűsítés előtti illetve azt követő beépített csatlakozási teljesítményeket. Ezért a 11/A. számú tanúsítványban az energiafelhasználás tervadatai az ajánlat szerinti beépített teljesítmények és – a közvilágítási naptár szerinti – 4163 éves üzemóra figyelembe vételével kerültek meghatározásra. Az energiafelhasználás éves költségének tervadatai a DÉDÁSZ ajánlata szerinti korszerűsítés előtti és korszerűsítés utáni áramszámla ÁFA nélküli összegével megegyezően kerültek feltüntetésre. A fejlesztés előtti terv és tény energiaköltség eltérését az okozza, hogy a terv adatnál csak a tényleges áramdíj összege szerepel, míg a tény adatnál a közvilágítás szakfeladaton energiafelhasználáshoz kapcsolódóan elszámolt összeg, mely a számvevői jelentés 1.3.2. pontjában részletezettek szerint tartalmazta a Közvilágítás Szolgáltatási szerződés alapján fizetendő díjakat is. A fejlesztés utáni energiaköltség terv és tényadatai közötti eltérés egyrészt az előzőekben leírtak következménye, másrészt a DÉDÁSZ ajánlatban szereplő, korszerűsítést követő áramszámla összege irreálisan alacsony. A beépített teljesítmények alapján számított fogyasztás és az ajánlatban rögzített áramszámlák összege alapján az állapítható meg, hogy a korszerűsítés előtt 26,3 Ft/kWh, a korszerűsítés után 13,8 Ft/kWh egységárral történt a DÉDÁSZ számítása.

A közvilágítás korszerűsítési beruházás megvalósítására vonatkozó **szerződés megkötésekor az Önkormányzat a gazdaságossági szempontokat szem előtt tartva járt el**, a közvilágítás korszerűsítési beruházás megvalósítása során **a kivitelező kiválasztása versenyzetetés útján történt.** A beruházás Önkormányzati része a beruházás évében érvényes közbeszerzési értékhatárt nem érte el⁵, de a beruházások megvalósítására a legjobb ajánlat kiválasztása érdekében közbeszerzésen kívüli zártkörű pályázatot írtak ki.

A közvilágítás korszerűsítési beruházás megvalósítása érdekében kötött szerződésekben (Ajánlat, Együttműködési keret megállapodás, Vállalkozási Szerződés) az Önkormányzat érdekeit védő előírások részben szerepeltek. Az ajánlat – az előzőekben részletezettek szerint – tartalmazott célokat, mennyiségi feltételeket, azonban a korszerűsítéssel el-

⁵ A közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. törvény közbeszerzési értékhatárait meghatározó, a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 59. § (1) bekezdés b) pontja alapján a közbeszerzési értékhatár építési beruházás esetén a 2002. évben 36 millió forint volt.

érhető – az ajánlatban számított – energia költség megtakarításra vonatkozóan garanciális előírásokat nem rögzítettek. Az Önkormányzat érdekeit a kivitelezés jó minőségben és határidőre történő befejezéséhez kapcsolódóan részben biztosították, mert rögzítették a teljesítési határidőt, az I. osztályú műszaki teljesítés követelményét oly módon, hogy a kivitelező a korszerűsítéssel összefüggésben mind a beépített fényforrásokra, mind a kivitelezési munkára – a tényleges üzembe helyezéstől számított – két év garanciát vállalt, azonban nem rögzítették a késedelmes, illetve hibás teljesítés esetére szóló kötbér összegét. Annak ellenére, hogy a késedelmes teljesítés következményét a szerződésekben nem rögzítették az Önkormányzat érvényesítette a késedelmes teljesítés miatt felmerült többletköltségének megtérítését.

A DÉDÁSZ ajánlata értelmében a teljesítési határidő a megbízástól számított 150 naptári nap volt. Az ajánlati kötöttséget a kézhezvételtől számított 60 napig tartotta fenn a DÉDÁSZ, mely időtartamon belül leadott igénybejelentés esetén az ajánlati kötöttség a vállalási határidővel meghosszabbodott. Az ajánlatot az Önkormányzat 2002. február 25.-én vette kézhez, az ajánlat elfogadásáról - határidőn belül – 2002. április 3.-án értesítést küldtek, melyet a DÉDÁSZ 2002. április 9.-én vett kézhez. Mindezek alapján a teljesítési határidő 2002. szeptember 6.-a lett volna. Mivel a korszerűsítési munka nem kezdődött meg, illetve még szerződéstervezetek sem álltak rendelkezésre, 2002. augusztus 9.-én a Polgármester levélben megkereste a DÉDÁSZ-t annak érdekében, hogy a korszerűsítési munkák mielőbbi megkezdése érdekében tegyék meg a szükséges intézkedéseket. 2002. október 9.-én újabb megkereséssel fordult a DÉDÁSZ felé, melyben a korábbi kérésen túl jelezte, hogy a késedelem – a magas áramdíj számlák miatt – az Önkormányzatnak kárt okoz, és a károkozás kompenzációjára kérte fel a DÉDÁSZ-t. A többletköltség kompenzálásának metodikájára a DÉDÁSZ megtette az ajánlatot, melyet az Önkormányzat még aznap elfogadott. A kompenzáció összege, a régi, illetve új berendezések kalkulált áramszámlájának különbsége alapján, a tényleges üzembe helyezés napjáig – 2003. január 28-ig - eltelt késedelmes napokra számítva 852 706 Ft volt. A kompenzációt az Önkormányzat oly módon kapta, hogy a 2003. február 1-től egy évre érvényes Közvilágítás szolgáltatási szerződés passzív elemeinek éves díját csökkentették, mely megoldással az Önkormányzat a kompenzáció összegéhez ténylegesen csak 12 hónapra elterítve jutott hozzá, mivel a Közvilágítás Szolgáltatási szerződés szerint fizetendő éves díjat havi egyenlő részletekben számlázta ki a szolgáltató. (Megjegyzendő, hogy a kompenzáció összegének számításánál alkalmazott energiaköltség megtakarítás – a korszerűsítési ajánlatban szereplő, előzőekben részletezett, irreálisan magas összegű megtakarítással szemben – a tényleges megtakarítással megegyező volt.)

A közvilágítás korszerűsítési beruházás kapcsán az Önkormányzat és a szolgáltató között létrejött megállapodások alapján, Simontornyán a közvilágítást szolgáló valamennyi berendezés a DÉDÁSZ – mint hálózat elosztói engedélyes – tulajdonában van. A közvilágítási berendezések tulajdonlására vonatkozó megállapodások a rendszer működtetésére kötött szerződés tartalmára és a díjak megállapítására nem voltak hatással.

Az Önkormányzat eredményesen gondoskodott a közvilágítási rendszer felülvizsgálatáról, mivel a fejlesztésre vonatkozó döntésekben szereplő műszaki tartalom megvalósult, a tényleges fejlesztési költség és finanszírozási összetétel nem tért el a tervezettől, a fejlesztéssel elérni szándékolt és ténylegesen elért célok összességében összhangban voltak. **Az Önkormányzat a közvilágítási rendszer korszerűsítése során a gazdaságossági szempontokat mérlegelve, hatékonyan használta fel a rendelkezésre álló forrásokat.** Vizsgálta a korszerűsítés, és ezzel a költségekkel való takarékoság lehetőségét, tett a vizsgált időszakot érintően korszerűsítési intézkedést, és a beruházás kivitelezésének vállalkozásba adása versenyezettetés útján történt. A korszerűsítéssel csökkent az egy lámpahelyre jutó és az összes energia felhasználás és káros anyag kibocsátás mennyisége, a fejlesztés költségei – a ténylegesen elért energia költség megtakarításból – középtávon megtérültek.

1.3.2. A helyi közvilágítási feladatok ellátása

Simontornya város villamos-energia szolgáltatója az E-ON DÉDÁSZ Zrt. **Az Önkormányzat az Ötv.-ben előírt, közvilágítással kapcsolatos feladatait a teljes körű, csoportos rendszerű közvilágítás szolgáltatás végzésére az áramszolgáltatóval kötött **Közvilágítás Szolgáltatási szerződés**, valamint a villamos energia nem lakossági árszabás szerinti vételezésére vonatkozó **Általános Közüzemi szerződés alapján látta el.****

A mért villamos energia elszámolása – a közvilágítási szolgáltatásra – az Önkormányzat **Általános Közüzemi szerződése** szerint **Kisfeszültségű Teljesítménydíjas I. árszabás** szerint történt, melynél a fogyasztó által fizetendő díjak fajtái: csúcsidei és csúcsidei kívüli teljesítménydíj⁶ és áramdíj⁷. E díjtételek – abban az esetben is, amikor a teljesítménydíjas árszabást a fogyasztó közvilágítási célra választja – kizárólag az áramszolgáltatás ellenértékét tartalmazzák. A vételezett villamos energia teljesítmény és mennyiségi elszámolására alkalmazott árszabáshoz tartozó szolgáltatások körét meghaladó – a közterületek megvilágításának biztosítása érdekében szükséges – **többletszolgáltatásra** az Önkormányzat a DÉDÁSZ-szal **Közvilágítás Szolgáltatási szerződést kötött**. A szerződésben a szolgáltatás díját az aktív⁸ és a passzív⁹ elemek mennyisége alapján határozták meg. A szolgáltatási szerződés 1. pontja értelmében a Szolgáltató a szolgáltatási díjak ellenében kötelezettséget vállal a közvilágítási berendezés aktív és passzív elemeinek üzemkézségéért, melynek érdekében a szükséges üzemviteli, karbantartási és üzemzavar elhárítási feladatokat folyamatosan elvégzi. Az Önkormányzat a Közvilágítás Szolgáltatási szerződés alapján kiállított számlák alapján fizetett díjakat is villamos energia felhasználáshoz kapcsolódó kiadásként számolta el, mivel a számlák alapján nem tudta megosztani a szolgáltatás díját karbantartásra és egyéb üzemviteli, üzemzavar elhárítási feladatokra, mivel nem határozható meg egzakt módon, hogy a karbantartás mekkora részarányt képvisel az előzőekben felsorolt szerződés szerinti feladatokból. Ezért a közvilágítási szakfeladaton a Számv. tv. 15. § (3) és 16. § (3) bekezdéseiben, valamint a 249/2000. (XII.24.) Korm. rendelet 9. számú mellékletében foglalt előírásokat figyelmen kívül hagyva, karbantartási kiadást nem terveztek és nem számoltak el.

A szakfeladaton a 2006. és 2009. évben karbantartási kiadásként elszámolt tételek téves könyvelésből adódtak, ténylegesen villamos energiafelhasználáshoz kapcsolódó kiadások (egy-egy közvilágítási trafó egy havi áramdíj számla összege).

Az üzemeltetett közvilágítási lámpahelyek darabszámáról az Önkormányzatnál nyilvántartást nem vezettek, az üzemeltetett közvilágítási lámpák darabszámáról kizárólag a Közvilágítás Szolgáltatási szerződésből álltak rendelkezésre információk.

Az áramszolgáltatóval kötött Közvilágítás Szolgáltatási szerződésben rögzítették a helyi közvilágítási berendezések üzemeltetésének, fenntartásának szabályait, rendelkeztek a közvilágítási létesítmények karbantartásának rendjéről, azonban a szerződés nem tartalmazott garanciális előírásokat a szolgáltatás üzembiztonsági és felelősségi követelményeire, nem rögzítette az elvégzett karbantartások dokumentálásának módját, az Önkormányzati ellenőrzés lehetőségét. A szolgáltatási szerződésben nem rendelkeztek – a szerződés tárgyát képező – a közvilágítás céljára rendelt vagydonviszonyairól, a közvilágítási berendezések létesítéséről, rekonstrukciójáról. **A közvilágításra kialakított szerződéses feltételek** – a felsorolt hiányosságok ellenére – **biztosították a feladat zavartalan ellátását.**

⁶ A teljesítménydíj a szerződéses időszakban napszakonként (zónaidőnként) lekötött teljesítmény díja.

⁷ Az áramdíj az egyes napszakok (zónaidők) alatt elfogyasztott hatásos villamos energia díja.

⁸ lámpatestek

⁹ szabadvezetékek, földkábelek

A vizsgált időszakban a közvilágítás szolgáltatási szerződés felülvizsgálatát nem végezték el. **A szerződés módosítására** – az ellenőrzés rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján – **két alkalommal került sor**. 2003. február 1-től a számvevői jelentés 1.3.1. pontjában részletezett kompenzáció miatt a passzív elemeken végzett szolgáltatás éves díjának változása miatt, valamint 2004. február 1.-től az aktív és passzív elemeken végzett szolgáltatások éves díjának módosítása miatt. A Közvilágítási Közüzemi szerződés módosítására – az Önkormányzatnál nyilvántartott szerződések alapján – nem került sor a vizsgált időszakban.

Az Önkormányzat – a gyakorlatban – a közvilágításra vonatkozó fogyasztói panaszokat írásos, telefonos és személyes bejelentéssel is fogadta, mely alapján rövid úton – telefonon – továbbította a hibabejelentést a szolgáltatóhoz. Azonban a hibabejelentésekről nyilvántartást nem vezettek, **a fogyasztói panaszok fogadásának és kivizsgálásának, a szolgáltató által tett intézkedések ellenőrzésének rendjét az Önkormányzatnál nem alakították ki.**

A közvilágítás szolgáltatási szerződés 3.2.3. pontja értelmében a szolgáltató vállalta, hogy harmadik fél (pl. lakosság) által észlelt meghibásodások bejelentésének lehetőségét folyamatosan, 24 órás ügyeleti rendszerben biztosítja, és a bejelentést az Üzletszabályzatában meghatározott módon írásban rögzíti. A szerződésben vállalt e kötelezettség szolgáltató általi teljesítéséről az Önkormányzatnál nem állt rendelkezésre információ.

Az Önkormányzat a közvilágítási feladat ellátásáról részben eredményesen gondoskodott, mivel a közvilágítás ellátása érdekében az áramszolgáltatóval szerződést kötött, és – a szerződéses feltételek előzőekben részletezett hiányosságai ellenére – a szerződésben foglalt paramétereknek megfelelően biztosította a berendezések folyamatos működtetését és rendszeres karbantartását, azonban a fogyasztói panaszok fogadásának, kivizsgálásának és a szolgáltató által tett intézkedések ellenőrzésének rendjét nem alakította ki.

A közvilágítási feladat energiafelhasználásának és költségeinek várható alakulására számításokat nem végeztek. A költségvetési tervezés során az energiafelhasználás mennyiségi adataival nem dolgoztak, az előző év pénzügyi teljesítési adatából kiindulva tervezték a szakfeladat energiakiadásait.

A közvilágítás szakfeladaton elszámolt összes kiadás alakulását, az évek közötti jelentős eltéréseket a 2005. évben nem a szakfeladatot érintő téves könyvelés és a fejlesztésekhez kapcsolódó kiadások nagysága okozta. Ezért a 2005. évi elszámolt kiadás kiugróan magas volt a 2 691 ezer Ft-összegű téves könyvelés miatt, illetve a 2008. évben a 2007. évhez képest csökkent a szakfeladaton elszámolt összes kiadás, mivel a közvilágítás korszerűsítési beruházáshoz kapcsolódó utolsó részlet kifizetése a 2007. évben megtörtént, a 2008. évtől kizárólag villamos-energiafelhasználáshoz kapcsolódóan könyvelt kiadás szerepelt a szakfeladaton.

A szakfeladaton könyvelt 2005. évi kiadások között tévesen szerepelt – nem a szakfeladatot érintő – a közmunkaprogram keretében kifizetett 2 690 692 Ft összegű személyi juttatás. A 2. számú tanúsítvány 10. sorában a 2005. évi adatot a tényleges közvilágítási célú összes kiadásnak megfelelően – a téves könyveléssel korrigált összegben – tüntettük fel.

A 2. számú tanúsítvány adatai alapján **a közvilágítás szakfeladaton elszámolt tényleges villamos-energia felhasználás kiadásának aránya a tényleges dologi kiadásokból a 2004. évben 2,62%-ot, a 2009. évben – a villamos energia árának, és ezzel a villamos energia felhasználásához kapcsolódó kiadások folyamatos növekedése mellett – 5,5%-os növekedést mutatva, 2,77%-ot képviselt.** A vizsgált időszak alatt, a közvilágításra igénybevett villamos-energia mennyisége 0,7%-al, az üzemeltetett közvilágítási lámpahelyek száma 0,5%-al növekedett, melynek következtében az egy üzemeltetett lámpahelyre jutó villamos-energiafelhasználás mindössze 0,2%-al, energiaköltsége viszont 78,8%-al növekedett. A közvilágítási feladat energiafelhasználásának kiadása 79,8%-al, 2884 ezer Ft-tal növekedett,

melyből több mint 99%-ban az árváltozások hatása játszott szerepet, a felhasznált energia volumenváltozásának hatása nem érte el az 1%-ot. A közvilágítási célú villamos energiafelhasználási költség működési kiadásokból képviselt aránya a vizsgált időszakban – 0,5%-ról 0,6%-ra – 20%-al emelkedett.

A közvilágítás korszerűsítést megelőző, 2002. évi közvilágítási célú villamos energiafelhasználáshoz kapcsolódó teljesített kiadás az Önkormányzatnál 6,2 millió Ft-volt, a 2009. évi tényleges közvilágítási energiafelhasználási kiadás – mindössze 4,8%-al magasabb – várhatóan 6,5 millió Ft lesz, miközben a villamos energia ára a vizsgált időszak alatt közel 80%-al emelkedett. **A közvilágítási célú energiafelhasználás és annak kiadásai kedvezően alakultak, mely az előző pontban részletezett közvilágítás korszerűsítésnek köszönhető.**

A közvilágításra fordított kiadások alakulását, az azt befolyásoló tényezőket, a villamos-energia árváltozás költségvetési kiadásokra gyakorolt hatását az Önkormányzatnál nem értékelték. A közvilágítási célú villamos-energia áremelkedések hatásának ellentételezésére az Önkormányzat 2008. évben nem igényelt támogatást, a villamos-energiára fordított kiadások mérséklése érdekében a feljogosított fogyasztói körbe¹⁰ való átlépés lehetőségét nem vizsgálták.

2009. október 28-án a Magyar Áramszolgáltató Kft. a közvilágítási villamos energia szolgáltatására vonatkozó, a 2010. évre szóló fix áras ajánlattal kereste meg az Önkormányzatot, ajánlatában számszerűsítve az egyetemes szolgáltatási díjhoz képest elérhető megtakarítást. Jelenlegi villamos energia szolgáltatója, az E-On 2005. október 5-én kelt levelében bemutatta az Önkormányzatnak a 2010. január 1-től hatályos „Kompakt” közvilágítási szerződés-csomagot, mellyel az Önkormányzat energiaköltsége az ajánlat szerint „a 2009. évihez képest jelentősen csökken”. A csökkenés mibenlétét és mértékét az ajánlatban nem mutatták be. A Képviselő-testület 161/2009. (XI.30.) számú határozatában a beérkezett ajánlatok összehasonlítására, értékelésére három szakértőt kért fel. A helyszíni ellenőrzés lezárásakor a szakértői vélemények még nem álltak rendelkezésre.

1.4. Az önkormányzatok energiaellátásra fordított forrásai, az energiaellátás-és felhasználás módjainak az energiapolitikai célkitűzésekhez való hozzájárulása

1.4.1. Az önkormányzat energiaracionalizálási intézkedései

Az önkormányzati költségvetési szervek energiafelhasználásának csökkentését is eredményező beruházásokat az Önkormányzat a vizsgált időszakban három alkalommal hajtott végre.

A Képviselő-testület 139/2005. (VIII.4.) számú határozata alapján a TEKI pályázati lehetőségeinek keretén belül az Önkormányzat pályázatot nyújtott be a **Széchenyi u. 60. szám alatti óvoda nyílászáró cseréinek** megvalósítása érdekében. A pályázat értelmében a beruházás keretében 94 darab ablak és 12 darab ajtó cseréje történik meg, bruttó 10 millió Ft beruházási költséggel, melyhez az Önkormányzat a 2005. évre 200 ezer, a 2006. évre 5 304 ezer, a 2007. évre 2 496 ezer Ft, összesen 8 millió Ft támogatást igényelt. A 2006. február 7-én aláírt támogatási szerződés értelmében a kért támogatást, a kért ütemezésben elnyerte az Önkormányzat. A támogatási szerződés módosítására három alkalommal került sor. Az egyes évekre megítélt támogatási összegek ütemezésének módosítása, a tervezett kezdési és befejezési határidő, és ezzel együtt a beruházás időtartamának módosítása miatt, valamint a

¹⁰ A Vet., a 180/2002.(VIII.23) és a 181/2002.(VIII.23) Korm. rendeletek alapján feljogosított fogyasztó lehet minden nem lakossági fogyasztó.

2006. évben bekövetkezett ÁFA mérték változás miatt, mely módosítással – a korábbiakhoz hasonlóan – a fejlesztés bruttó összköltsége nem változott, a nettó fejlesztési költség növekedésének eredményeként nagyobb értékű munka megvalósítására nyílt lehetőség.

Az eredetileg tervezett 106 db nyílászáró helyett 120 db nyílászáró cseréjére került sor, és Panorama 2000 helyett Schüco Corona AS60 profilrendszerből gyártott ablakok kerültek a felújítás során beépítésre, mely profilrendszer műszaki és esztétikai kialakítása maradéktalanul megfelelt az eredetileg tervezett profilrendszer paramétereinek.

A beruházás megvalósításához **a kivitelező kiválasztása érdekében** 2005. október 13-án kelt leveleiben a polgármester **11 vállalkozástól kért árajánlatot**. A legolcsóbb árajánlatot adó vállalkozás értesítése november 10-én az ajánlata elfogadásáról megtörtént, a vállalkozási szerződés 2005. november 22-én aláírásra került, a vállalkozási szerződés módosítására – a kezdési és bejezési időpont vonatkozásában, valamint a műszaki tartalom módosítása miatt – 2006. május 15-én került sor. A vállalkozási szerződés szerint a beruházás két ütemben, a 2006. és a 2007. években valósult meg, az első ütemben 59 darab, a második ütemben 61 db nyílászáró cseréjével. **Az Önkormányzat érdekeit a kivitelezés jó minőségben és határidőre történő befejezéséhez kapcsolódóan részben biztosították**, mivel a vállalkozási szerződésben rögzítették a teljesítési határidőket, az I. osztályú műszaki teljesítés követelményét, azonban nem rögzítették a késedelmes, illetve hibás teljesítés esetére szóló kötbér összegét. A beruházás a 2007. évben – a vállalkozási szerződésben foglalt határidőkön belül – befejeződött, a műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvek felvételének időpontja 2006. július 20., 2007. július 17., és 2007. augusztus 6. volt. Az állami támogatás három részletben, 2006. november 28-án, 2007. augusztus 10-én és 2007. szeptember 24-én érkezett az Önkormányzat számlájára.

A 11/B. számú tanúsítvány adatai alapján a beruházással 7,4%-kal csökkent az intézmény fűtési célú földgázenergia felhasználása és a káros anyag kibocsátás. A beruházás az energia-költség megtakarításból ugyan középtávon nem térült meg, azonban a teljes nyílászáró csere általában a leglassabban megtérülő energiaracionalizálási beruházásnak számít, viszont komoly minőségi változást eredményez¹¹.

A 129/2008. (IX.8.) számú Képviselő-testületi határozat alapján a Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás nevében az Önkormányzat – a **bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben** támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 206/2008. (VIII.26.) Korm. rendelet alapján – pályázatot nyújtott be. Pályázatában a Tolnanémedi óvoda és a Simontornya Széchenyi u. 60. szám alatti óvoda, valamint a Simontornya Hunyadi u. 15. szám alatti általános iskola felújításának 50 millió Ft-os beruházási költségéhez igényelt összesen 47,5 millió Ft támogatást, ebből 31 226 ezer forintot az óvodák, 16 274 ezer forintot az iskola felújításához. A beruházáshoz szükséges – 5%-os – 2 500 ezer Ft saját forrást a 2009. évi költségvetés terhére biztosította. A beruházások pályázat szerinti tartalma a Tolnanémedi óvodában a vizesblokk teljes felújítása, belső és külső burkolatok cseréje, valamint eszközbeszerzés, a Simontornya Széchenyi u. 60. szám alatti óvoda fűtőkorszerúsítése keretében a csőregiszteres fűtés kiváltása radiátoros fűtéssel, a vizesblokk teljes felújítása, belső közösségi tér kialakítása, valamint eszközbeszerzés, a Hunyadi utcai iskolában pedig a teljes nyílászáró csere volt. A megvalósítani tervezett beruházások közül a Simontornyai óvoda- és iskolaépület felújításának az állagmegóváson túl pályázat szerinti célja volt az energetikai hatékonyság fokozása, illetve az épületek hőtechnikai adottságainak javítása is. A 2008. november 5-én aláírt támogatási szerződés szerint a támogató az óvodák fejlesztéséhez 17 millió Ft, az általános iskola fejlesztésére 10 millió Ft, összesen 27 millió Ft összegű támogatást biztosított, így beruházá-

¹¹ Forrás: <http://www.muszakiak.com/energia/energiamegtakaritas.html>

sok a tervezetthez képest – a támogatási szerződés melléklete szerinti – csökkentett műszaki tartalommal valósulhattak meg.

Elmaradtak az óvodákban az eszközbeszerzések, valamint a Tolnanémedi óvodában csak a vizesblokk felújítás történt meg a csoportszobák burkolatainak cseréje nem, a Hunyadi utcai iskolában pedig részlegesen történhetett meg a külső nyílászáró csere, a tantermek ablakait ki-cserélték, a folyosók és egyéb helyiségek ablakait nem.

A kivitelező kiválasztása érdekében – közbeszerzési tanácsadó igénybevételével – egyszerű közbeszerzési eljárást folytatott le az Önkormányzat. A 2009. január 19.-én közzétett ajánlattételi felhívásra a 2009. február 2-i ajánlattételi határidőig hét ajánlat érkezett, a hiánypótlást követően öt érvényes ajánlat értékelésére került sor, melyek közül az összességében legelőnyösebb ajánlatot adó vállalkozással 2009. február 18-án vállalkozási szerződést kötött az Önkormányzat. **Az Önkormányzat érdekeit a kivitelezés jó minőségben és határidőre történő befejezéséhez kapcsolódóan biztosították,** mivel a vállalkozási szerződésben rögzítették a teljesítési határidőket, az I. osztályú műszaki teljesítés követelményét, a szavatossági és garanciális feltételeket és előírásokat, valamint a késedelmes teljesítés esetére szóló kötbér összegét.

A felújítások 2009. június 15-én kezdődtek meg, a műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv kiállításának időpontja 2009. augusztus 3. volt. A fejlesztés tervezett és tényleges pénzügyi adatait a 11/C. tanúsítvány tartalmazza. A kivitelező által kiállított számlák alapján a felújítás összes költsége – a műszaki ellenőri díjjal együtt – a 29 513 ezer Ft volt, melyhez a tervezettnél megfelelően 27 000 ezer Ft állami támogatást vett igénybe az Önkormányzat, így a ténylegesen felhasznált saját forrás összege 2 513 ezer Ft volt. A teljes felújítási költségnek 59%-át tette ki az iskolaépület hőtechnikai adottságainak javítását eredményező nyílászáró cserék és az óvoda fűtőkorszerűsítési munkáinak értéke.

A 38/2009. (III.16.) számú Képviselő-testületi határozat alapján a Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás nevében az Önkormányzat az alapfokú nevelési és oktatási intézmények épületeinek felújításához központi költségvetési támogatás elnyerése érdekében – a bölcsődék és **közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése,** valamint közösségi buszok beszerzése támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 8/2009. (II.26.) ÖM rendelet alapján – pályázatot nyújtott be. Pályázatában a Tolnanémedi óvoda és a Simontornya Széchenyi u. 60. szám alatti óvoda, valamint a Simontornya Hunyadi u. 15. szám alatti és a Petőfi utcai általános iskola felújításárának 22 222 ezer Ft-os beruházási költségéhez igényelt 20 000 Ft támogatást. A szükséges - 10%-os – 2 222 ezer Ft saját forrást a 2009. évi költségvetés terhére biztosította. A beruházások pályázat szerinti tartalma a Tolnanémedi óvodában a vizesblokk kivételével a burkolatok cseréje, a Hunyadi utcai iskolában a folyosók és kiszolgáló helyiségek nyílászáróinak cseréje és a fűtési rendszer korszerűsítése (fűtőtestek cseréje), továbbá a Petőfi utcai általános iskola tornaterme balesetveszélyessé vált tetőszerkezetének felújítása volt. A megvalósítani tervezett felújítások közül a Hunyadi utcai iskolaépület felújításának az állagmegóváson túl pályázat szerinti célja volt az energetikai hatékonyság fokozása, illetve az épület hőtechnikai adottságainak javítása is. A 2009. június 3.-án aláírt támogatási szerződés szerint a beruházásokhoz megítélt támogatás összege 19 980 Ft- volt. A fejlesztés tervezett és tényleges pénzügyi adatait a 11/D. számú tanúsítvány tartalmazza.

A kivitelező kiválasztása érdekében az Önkormányzat a versenyeztetés lehetőségével nem élt, a beruházások kivitelezésére 2009. június 30.-án a – 100%-os Önkormányzati tulajdonban lévő – Simontornyai Városüzemeltetési Kft.-vel kötött vállalkozási szerződést. **Az Önkormányzat,** mint megrendelő **érdekeit a kivitelezés jó minőségben és határidőre történő befejezéséhez kapcsolódóan biztosították,** mivel a vállalkozási szerződésben rögzítették a teljesítési határidőt, az I. osztályú műszaki teljesítés követelményét, a szavatossági és

garanciális feltételeket és előírásokat, valamint a késedelmes teljesítés esetére szóló kötbér összegét.

A felújítás 2009 augusztusában befejeződött, a kivitelező által kiállított számlák alapján a felújítás összes költsége – a műszaki ellenőri díjjal együtt 22 950 ezer Ft lett. Az összes felújítási költségből 45%-ot képvisel a Hunyadi utcai iskolaépület hőtechnikai adottságainak javítását eredményező nyílászáró cserék és fűtőkorszerűsítési munkák értéke.

Az energetikai hatékonyságot fokozó beruházásokkal érintett épületek energiafogyasztásának nyomon követése a felújítást megelőző és azt követő időszakban sem történt meg, így a fogyasztási adatokról – a szolgáltatói számlákon kívül – nem állt rendelkezésre információ. Mivel a számlázás évi egyszeri leolvasással, átalánydíjas rendszerben történik, a felújítás előtti és utáni azonos havi számlák sem nyújtottak információt a beruházással elért gázenergia megtakarításról.

A vizsgált időszakban az Önkormányzat energiaracionalizálási célú beruházásokat három alkalommal hajtott végre olyan Önkormányzati tulajdonú ingatlanokon, melyek állagmegóvása, fenntartása az Önkormányzat feladata, azonban energiafelhasználási költségeit nem az Önkormányzat viselte¹².

- A 68/2005. (IV.7.) Képviselő-testületi határozat értelmében az Önkormányzat a CÉDE támogatási előirányzatra a **gyermekorvosi rendelő felújításával** pályázott, mely fejlesztés pénzügyi adatait a 11/E. számú tanúsítvány tartalmazza. A felújítás keretében a rendelő gázbekötése, fűtőkorszerűsítése és hőszigetelése történt meg. A teljes 2 930 ezer forint beruházási költséghez 2 637 ezer forint támogatást igényelt az Önkormányzat, melyet a 2005. november 28-án aláírt támogatási szerződés értelmében, a kért összegben, három évre ütemezve ítélte meg a támogató. A rendelkezésre álló dokumentumok alapján, a beruházás kivitelezésének vállalkozásba adása során az Önkormányzat a versenyeztetés lehetőségével nem élt, a kivitelezésre 2005. november 3-án vállalkozási szerződést kötött a Ribányi Építőipari Kft.-vel. A szerződésben rögzítették az első osztályú teljesítés követelményét, a teljesítési határidőt, azonban nem tartalmazta a késedelmes teljesítés esetére vonatkozó kötbér összegét. A 2005. december 15-én felvett műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv alapján a beruházás a teljesítési határidőn belül, jó minőségben elkészült. A támogatás két részletben, 2006. május 4-én és 2007. március 23-án érkezett meg az Önkormányzat számlájára.
- A 10/2006. (I.30.) számú határozatában a Képviselő-testület döntött arról, hogy állami támogatás igénybevételére, LEKI támogatási keretre pályázatot nyújt be a **gyermekorvosi szolgálati lakás felújítására**. A 11/F. tanúsítvány adatai szerint a beruházás teljes költsége 6 004 ezer forint volt, melyhez az Önkormányzat 4 803 ezer forint támogatást igényelt, a szükséges – 20%-os – önerőt, 1 201 forintot a 2006. évi költségvetésében biztosította. A beruházással a leromlott műszaki állapotú, vegyes (cserépkályha) tüzelésű lakás teljes felújítását, ennek keretében az épület kiegészítő hőszigetelését, az aljzat talajnedvesség elleni szigetelését, homlokzati nyílászárók cseréjét, teljes belső burkolat cserét, tetőhéjalás felújítását, a csapadékcatorna és az épület bádorgozás cseréjét, vizes blokkok gépészeti felújítását, és a gázüzemű központi fűtés és melegvízellátás kialakítását oldották meg. A 2006. augusztus 22-én aláírt támogatási szerződés szerint a kért támogatást az Önkormányzat elnyerte. A támogatási szerződés módosítására egy alkalommal került sor, a tervezett befejezési határidő 2006. szeptember hónapról 2006. október hónapra módosult. A beruházás kivitelezésbe adásakor az Önkormányzat a versenyeztetés lehetőségével

¹² A gyermekorvosi rendelő és a gyermekorvosi szolgálati lakás energia költségeit a vállalkozó gyermekorvos, a sportöltöző és büfé energiaköltségeit a létesítményt használó Sportegyesület viselte.

nem élt, a kivitelezésre 2006. június 1-én vállalkozási szerződést kötött a Siómenti Önkormányzatok Víz és Csatornamű Fenntartó Kft.-vel. A szerződésben rögzítették az első osztályú teljesítés követelményét, a teljesítési határidőt és a késedelmes teljesítés esetére vonatkozó kötbér összegét. A 2006. október 12-én felvett műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv alapján a beruházás a teljesítési határidőn belül, első osztályú minőségben elkészült. Az összes felújítási költségből 55%-ot képviselt a fűtőkorszerűsítési, illetve az épület hőtechnikai adottságainak javítását eredményező nyílászáró cserék és utólagos hőszigetelési munkák értéke.

- A 139/2005. (VIII.4.) számú határozatában a Képviselő testület döntött arról, hogy a területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatásra pályázatot nyújt be a Hunyadi u. 16. szám alatti **sportlétesítmény** (sportöltöző és büfé) tetőszerkezetének **rekonstrukció**-jára, valamint gáz-központi fűtésrendszerének és melegvíz ellátásának kialakítására. A 11/G. tanúsítvány adatai szerint az Önkormányzat a teljes 2 203 ezer Ft beruházási költséghez a 2005. évre 1 300 ezer Ft, a 2006. évre 462 ezer Ft támogatást igényelt, melyhez a saját forrást 325 ezer, illetve 116 Ft összegben a 2005. illetve 2006. évi költségvetésében biztosította. A 2006. február 2-án aláírt támogatási szerződés szerint a kért támogatást, a kért ütemezésben elnyerte az Önkormányzat. A beruházás megvalósításához a kivitelező kiválasztása érdekében 2005. október 13-án kelt leveleiben a polgármester – a tetőfelújítás elvégzéséhez négy vállalkozástól, a fűtőkorszerűsítés megvalósításához három vállalkozástól – árajánlatokat kért. A kiválasztott – legolcsóbb árajánlatot adó – két vállalkozás értesítése november 10-én megtörtént. A tetőfelújításra vonatkozó vállalkozási szerződést a Siómenti Önkormányzatok Víz és Csatornamű Fenntartó Kft.-vel, a fűtőkorszerűsítésre vonatkozó vállalkozási szerződést a Pannonszolg Ipari Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.-vel 2005. november 16-án kötötte meg az Önkormányzat. A vállalkozási szerződésekben rögzítették a teljesítési határidőt, és a jó minőségben történő munkavégzés kötelezettségét, azonban a késedelmes teljesítés esetére járó kötbért csak a fűtőkorszerűsítésre vonatkozó vállalkozási szerződés tartalmazta. A 2006. május 16-án, illetve május 25-én készült műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvek alapján a beruházás jó minőségben, határidőre elkészült.

Intézményi belső világításkorszerűsítési beruházást a vizsgált időszakot érintően az Önkormányzatnál nem valósítottak meg.

Egyéb, nem beruházási jellegű energia megtakarítást szolgáló intézkedéseket, eszközbeszerzéseket – a jegyző és a műszaki ügyintéző szóbeli tájékoztatása alapján – a vizsgált években az Önkormányzatnál **nem tettek**, azonban a földgázszolgáltatói szerződést költség megtakarítás céljából felülvizsgálták.

Az Önkormányzat a rendelkezésre álló források felhasználása során a gazdaságossági szempontokat nem mérlegelte annak ellenére, hogy vizsgálta az Önkormányzati költségvetési szervek energiafelhasználása korszerűsítésének, a költségekkel való takarékoságnak a lehetőségeit, mely alapján ténylegesen is tett intézkedéseket. Azonban a beruházási döntések során az energia megtakarítás nem volt kiemelt cél, egyéb – nem beruházási jellegű – az energiafelhasználás mennyiségét csökkentő intézkedések lehetőségét nem vizsgálták, valamint az energiahatékonyságot is javító – fent részletezett – beruházások megvalósítása során a kivitelező kiválasztása három beruházás esetében nem versenyeztetés útján történt. **Az Önkormányzat érdekeit a kivitelezés jó minőségben és határidőre történő befejezéséhez kapcsolódóan részben biztosították**, mivel a vállalkozási szerződések minden esetben tartalmazták a teljesítési határidőt és az első osztályú munkavégzés kötelezettségét, azonban a késedelmes illetve hibás teljesítésre vonatkozó kötbér összegét három vállalkozási szerződésben nem rögzítették.

Az energiahatékonyságot is javító intézményi beruházások során **az Önkormányzat a rendelkezésre álló forrásokat eredményesen használta fel**, mivel a fejlesztésekre vonatkozó döntésekben, illetve az elfogadott pályázatokban és a támogatási szerződésekben szereplő műszaki tartalom megvalósult, a tényleges finanszírozási összetétel nem tért el szignifikánsan a tervezettől, a fejlesztéssel elérni szándékolt, és ténylegesen elért célok összességében összhangban voltak. **A rendelkezésre álló források felhasználása azonban energiagazdálkodási szempontból nem volt hatékony**, mivel a beruházások megvalósítása előtt megalapozó számításokat nem készítettek, mennyiségi energia megtakarítási célokat nem rögzítettek, a fejlesztések költségei a tényleges energia megtakarításból középtávon nem térülnek meg. Ugyanakkor a beruházások – jellegüknél fogva – jelentős minőségi változást eredményeztek a beruházásokkal érintett ellátás, illetve szolgáltatás színvonalában.

Az Önkormányzat – az energia piac liberalizációja kapcsán – **a 2009. évben megvizsgálta a földgáz-szolgáltató váltással elérhető energiaköltség megtakarítás lehetőségét**, melynek eredményeként – a várhatóan 6%-os költségmegtakarítás érdekében – a Képviselő-testület a 113/2009. (VII.2.) sz. határozatában döntött arról, hogy az Önkormányzati tulajdonú épületek (kivéve a lakások és a vállalkozásba átadott ingatlanok) tekintetében az egyetemes szolgáltatási szerződését felmondja, és az Első Magyar Földgáz és Energiakereskedelmi és Szolgáltató Kft.-vel – mint versenypiaci gázenergia kereskedővel – a vezetékes földgáz vételezésére szerződést köt. A teljes ellátás alapú földgáz kereskedelmi szerződést 2009. július 28-án írták alá.

1.4.2. Az önkormányzati költségvetési szervek térfűtése

Az Önkormányzat a költségvetési szerveinek térfűtéséről vezetékes földgáz, villamos energia, valamint tűzifa felhasználásával gondoskodott.

Az Önkormányzat **egyéb fűtőanyag** felhasználásának adatait a 7. számú tanúsítvány tartalmazza. Az összes fűtési célú energiaköltségből a 2004. évben 9,4%-ot tett ki az egyéb fűtőanyag költsége, míg a 2009. évre ez az arány 3,9%-ra csökkent. Ennek oka egyrészt – a gondozási központ másik épületbe költözésével – a fával fűtött légtér 42,6%-os csökkenése, másrészt az, hogy míg egy GJ ténylegesen felhasznált egyéb fűtőanyagra jutó kiadás a vizsgált időszakban 14%-kal csökkent, addig az egy GJ földgáz felhasználásra jutó földgáz kiadás 28,5%-kal emelkedett.

Az Önkormányzati költségvetési szervek közül a 2005. évtől már csak a közmunkások telephelyként szolgáló épület (karbantartó műhely, iroda, szociális blokk) térfűtését oldja meg az Önkormányzat egyéb fűtőanyag felhasználásával.

Az Önkormányzat **fűtési célú villamos energia** felhasználásának adatait a 4. számú tanúsítvány tartalmazza. Az összes fűtési célú energiaköltségből a 2004. évben 17,1%-ot tett ki a villamos energia fűtési célú felhasználásának költsége, míg a 2009. évre ez az arány 3%-ra csökkent, melyet egy, a 2004. év első felében villamos energia felhasználásával fűtött intézmény megszűnése, és ezzel a fűtött légtér 75,5%-os csökkenése okozott.

Az Önkormányzat intézményei közül a 2004. év első feléig villamos energia felhasználásával fűtötték a Beszédes u. 2. szám alatti iskola épületet, melyben a 2003/2004 tanév végéig folyt az oktatás. A 2005. évtől kizárólag az általános iskola 400 adagos konyháját, a hozzá tartozó étkezőt és kiszolgáló helyiségeket (előkészítők, iroda, szociális blokk) fűtik villamos energia felhasználásával.

Az Önkormányzat **földgáz felhasználásának** adatait az 5. számú tanúsítvány tartalmazza. Az összes fűtési célú energiaköltségből a 2004. évben 73,5%-ot tett ki a földgáz felhasználás költsége, míg a 2009. évre ez az arány 93,1%-ra növekedett. Az összes fűtési célú energiafelhasználáson belüli arány növekedését az egyéb fűtőanyag és a villamos energia fűtési célú

felhasználásának csökkenését eredményező előzőekben részletezett változásokon túl az okozta, hogy a vizsgált években bekövetkezett szerkezeti változások következtében az újonnan belépett intézmények térfűtése földgáz felhasználásával történt, így a földgáz felhasználásával fűtött légtér 61,7%-kal növekedett.

Az önkormányzati szinten felhasznált földgáz mennyisége 2004-2009 között évente változóan alakult. Az egymást követő évek földgáz fogyasztásának változásában közre játszott a téli időjárás alakulása, valamint az önkormányzati intézményrendszerben – a 2006. 2008. és 2009. évben – bekövetkezett szervezeti változások.

A Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás létrejöttével az Önkormányzat beszámolójában jelennek meg a társult települések alapfokú oktatási intézményeinek energiakiadásai. A társulás 2006. július 1-én jött létre, Tolnanémedi és Nagyszékely társult településekkel, 2008. szeptember 1-től csatlakozott Pálfa és Sárszentlőrinc, majd 2009. július 1-től Pincehely, így ezekben az években a fűtött légtér jelentősen növekedett. A fűtött légtér további növekedését eredményezte 2006. szeptember 1-től a Gimnázium két tanteremmel és zsibongóval történt bővítése, továbbá a Vártér u. 5. szám alatt kialakított Nappali Ellátó Központ 2008. évben megkezdett működése.

Az Önkormányzat a fűtési célokra a 2004. évben 134,5 ezer m³ földgázt használt fel, mely a 2009. évre 102,8%-kal 272,7 ezer m³-re emelkedett. A 2006. évtől a megelőző évhez viszonyítva valamennyi évben növekedett a földgázfelhasználás az intézményi szerkezeti változások következtében, melynek során a 2009. évre a 2004. évhez képest a földgáz felhasználásával fűtött alapterület összesen 4 738 m²-rel (69,6%-kal), a fűtött légtér 17 855 légméterrel (61,7%-kal) nőtt.

Az 5. számú tanúsítványban az alapterület, illetve légtér változása a fajlagos energiafelhasználás torzításának elkerülése érdekében a 2006., 2008. és 2009. években csak „időarányosan” került feltüntetésre, ennek következtében 2006. évtől a tanúsítványban valamennyi évben változott a fűtött alapterület és légtér.

Az Önkormányzat **összes fűtési célú energiakiadása** a 2004. évről a 2009. évre 105,6 %-kal emelkedett, a növekedéssel párhuzamosan a fűtési célú energia kiadások aránya a tényleges dologi kiadásokból 9,3%-ról 11,2%-ra, 20,8%-kal emelkedett. A térfűtésre felhasznált energia mennyisége a 2004. évről a 2009. évre több mint 70,6%-al növekedett, miközben a fűtött alapterület mindössze 49,3%-kal, a fűtött légtér 46%-kal növekedett, így a fajlagos – egy m² fűtött alapterületre, illetve egy m³ fűtött légtérre jutó – fűtési célú energiafelhasználás 14,3%-kal illetve 16,8%-kal emelkedett. Mindebből az következik, hogy az önkormányzati intézményekben működő elavult, korszerűtlen hőtermelő berendezések – az energetikai korszerűsítés elmaradása mellett – idővel egyre alacsonyabb hatásfokkal biztosítják az elvárt teljesítményt. Az energiakiadás rendkívüli mértékű, 105,6%-os emelkedését 33%-ban a fűtőanyagok árváltozásának, 67%-ban – az intézményi szerkezeti változások és a fajlagos energiafelhasználás növekedés következtében – az energiafelhasználás volumenében bekövetkezett változás hatása okozta.

A 2004-2009 közötti időszakban az összes teljesített fűtési célú energia kiadás aránya az összes működési kiadáson belül – 1,85%-ról 2,43%-ra – 31,7%-kal emelkedett. A teljesített fűtési célú energiakiadás aránya az összes költségvetési kiadáson belül évente változó arányt képviselt, ami a felhalmozási célú kiadások, és ezzel az összes költségvetési kiadás évente jelentősen változó összegéből adódott. A 2009. évben a 2004. évihez képest az összes költségvetési kiadáson belüli aránya – 1,7%-ról 2,2%-ra – 0,5 százalékponttal¹³ növekedett.

¹³ Aritmetikai egység, a százalékban kifejezett adatok különbsége.

Az Önkormányzat nem gondoskodott eredményesen a költségvetési szervek térfűtésének biztosításáról annak ellenére, hogy szerződéses gáz- és villamos energiaszolgáltatással, illetve egyéb módon biztosította az épületek térfűtését, megtette a szükséges intézkedéseket a berendezések működtetésére és karbantartására. Azonban nem működtetett monitoring rendszert a fűtési rendszerek adatainak kontrolljára, az önkormányzati intézményrendszer térfűtésére fordított kiadások nagyságát, változását, a kiadások alakulását befolyásoló tényezőket nem vizsgálták és nem értékelték, és a vizsgált időszakban 16,8%-kal növekedett az egy léghőméterre jutó fajlagos fűtési célú energiafelhasználás mennyisége.

1.4.3. Az önkormányzati költségvetési szervek villamos energia ellátása

Az Önkormányzat költségvetési szerveinél a villamos energiafogyasztáson belül a világításra, illetve az egyéb célokra fordított villamos energia mennyiségének elkülönített mérése nem biztosított. Az Önkormányzatnál – a fűtési célú villamos energia felhasználáson kívüli – a világítási és egyéb célú villamos energiafelhasználás adatait a 3. számú tanúsítvány tartalmazza.

A felhasznált villamos energia mennyisége a vizsgált időszak alatt mindössze 0,55%-kal emelkedett, miközben az intézményi szerkezeti változások következtében a megvilágított alapterület 49,3%-kal növekedett, így az egy m² megvilágított alapterületre jutó villamos energiafelhasználás mennyisége 32,6%-kal csökkent. A csökkenés oka – tekintettel arra, hogy belső világításkorszerűsítési beruházást a vizsgált időszakban az Önkormányzat nem valósított meg, illetve egyéb takarékosági intézkedést nem tett – az intézményi szerkezeti változások során az Önkormányzat költségvetésébe újonnan került intézmények alacsony fajlagos villamos energiafelhasználása.

A vizsgált években – a számvevői jelentés 1.4.2. pontjában részletezett intézményi szerkezeti változások során – belépő új intézményeknek kiemelt energiafogyasztó helyei nem voltak. Az alapfokú nevelési és oktatási intézmények fajlagos villamos energiafogyasztása jelentősen alacsonyabb, mint egyéb intézményeké, mivel egyrészt nem üzemelnek az év valamennyi hónapjában, másrészt funkciójukból adódóan a világítási célú villamos energiafogyasztásuk a meghatározó, egyéb, jelentős energiaigényű eszközöket (számítástechnikai-, irodatechnikai eszközöket, műszereket) más funkciójú intézményekhez képest elenyésző mennyiségben használnak.

A tényleges villamos energiakiadások, a mindössze 0,55%-os volumenváltozás ellenére, 22,5%-al emelkedtek a vizsgált időszak alatt bekövetkezett árváltozások hatására. Az egy m² megvilágított alapterületre jutó villamos energiakiadás összege a fajlagos energiafelhasználás csökkenés és az árváltozások eredőjeként 17,9%-kal csökkent.

A 2004-2009 közötti időszakban a teljesített villamos energia kiadás aránya az összes működési kiadáson belül – 1,57%-ról 1,23%-ra – 21,7%-kal csökkent. A teljesített villamos energia kiadás aránya az összes költségvetési kiadáson belül évente változó arányt képviselt, ami a felhalmozási célú kiadások, és ezzel az összes költségvetési kiadás évente jelentősen változó összegéből adódott. A 2009. évben a 2004. évihez képest – 1,45%-ról 1,12%-ra – 0,33 százalékponttal csökkent.

Az Önkormányzat a feljogosított fogyasztói körbe történő átlépés lehetőségét nem vizsgálta, azonban a villamos energia piac liberalizációja kapcsán elérhető megtakarításokat – az Önkormányzathoz érkezett ajánlat kapcsán – a helyszíni ellenőrzés időszakában vizsgálja.

2009. október 30-án az ELMIB csoport Simontornya intézményeinek villamos energia ellátására egységes, 12 hónapra garantált intézményi villamos energia árajánlattal kereste meg az Önkormányzatot. A Képviselő-testület a 161/2009. (XI.30.) számú határozatában a beérkezett ajánlatok (a számvevői jelentés 1.3.2. pontjában részletezett közvilágítási villamos energia árajánlatokat is beleértve!) összehasonlítására, értékelésére három szakértőt kért fel. A helyszíni

vizsgálat lezárásának időpontjában a szakértői vélemények még nem álltak rendelkezésre. Az ELMIB ajánlata értelmében, az ajánlatukban szereplő 2010. évre garantált villamos áram tarifát kizárólag azon Önkormányzatok számára tudják biztosítani, amelyek az ajánlattal megküldött adatlapot 2009. november 13-ig visszaküldték az ajánlattevő részére.

Az Önkormányzat a költségvetési szervek villamos energia szükségletének biztosításáról részben eredményesen gondoskodott, mivel a villamos energia vételezésére szerződést kötött és megtette a szükséges intézkedéseket az üzemzavarok elhárítására, a berendezések működtetésére és karbantartására. A vizsgált időszakban a feladatok és ezzel a megvilágított alapterület növekedéséhez viszonyítva – a közoktatási intézményfenntartó társulás létrejöttével az Önkormányzat költségvetésébe került intézmények alacsony fajlagos villamos energia fogyasztásának köszönhetően – nem növekedett a villamos energia felhasználás mennyisége. Azonban nem működtetett monitoring rendszert a villamos energia felhasználásának kontrolljára, az önkormányzati intézményrendszer villamos energia kiadásainak nagyságát, változását nem kísérték figyelemmel, a kiadások alakulását befolyásoló tényezőket nem vizsgálták és nem értékelték. Az intézményi belső világításkorszerűsítéssel, illetve az egyéb, nem beruházási jellegű energiatakarékos eszközbeszerzésekkel és takarékosági intézkedésekkel elérhető megtakarítási lehetőségeket nem vizsgálták.

1.4.4. Az önkormányzati költségvetési szervek egyéb energiafogyasztó rendszerei

Az Önkormányzatnál az intézmények egyes szervezeti egységei, kiemelt energiafogyasztó helyei (konyha, karbantartó- és tanműhely, szaktantermek) **energiafogyasztásának elkülönített mérése nem biztosított**. A kiemelt energiafogyasztó helyek energiafogyasztása figyelésének feltételrendszerét nem alakították ki, az energiafogyasztás csökkentésének lehetőségeit nem vizsgálták, a kiemelt energiafogyasztó rendszerekre sem általános sem differenciált költségcsökkentési módokat nem alakítottak ki.

1.4.5. A megújuló energiaforrások felhasználása

Megújuló energiaforrásokat az Önkormányzat és intézményei energiaigényének kielégítésére **nem használtak** fel, a 2004-2009. évek között nem döntöttek megújuló energiaforrás felhasználását célzó energiaracionalizálási fejlesztésről.

Az Önkormányzat a helyszíni ellenőrzés időszakában vizsgálja az Önkormányzati intézmények alternatív energia felhasználására áttérésének lehetőségét. A Képviselő-testület a 129/2009. (IX.21.) számú határozatában felkérte a polgármestert, hogy vegye fel a kapcsolatot az InnoGeo Kft-vel, kérjen ajánlatot a város potenciális hőpiaci igényeinek felmérésére, az Önkormányzati tulajdonú intézményeknek helyt adó épületek hőtechnikai állapotának és fűtési rendszereinek számbavételére, az Önkormányzat alternatív energiaellátásra bekapcsolásának lehetőségére, annak várható költségeire és megoldási javaslat elkészítésére, illetve kérjen lehetőséget egy működő rendszer megtekintésére. A szóbeli információ szerint a kapcsolatfelvételre várhatóan a 2009. év végén, 2010. év elején kerülhet sor.

1.5. A harmadik feles finanszírozású konstrukció keretében megvalósított, energiaracionalizálást szolgáló fejlesztések, korszerűsítések

Az Önkormányzatnál a vizsgált időszakban harmadik feles finanszírozású konstrukció keretében energiaracionalizálási célú fejlesztést nem valósítottak meg.

1.6. Az energiaracionalizálást szolgáló intézkedések végrehajtásának eredményessége és hatékonysága

Az Önkormányzat gazdálkodása nem energiatudatos. Energiagazdálkodási feladatokat, energiaracionalizálással, energia megtakarítással kapcsolatos célokat nem fogalmaztak meg, így az Önkormányzati célok központi célkitűzésekkel való összevetése nem végezhető el. Az Önkormányzat által a vizsgált időszakban egyedi döntések alapján végrehajtott intézményi beruházások, felújítások nagyobb részben az állagmegóvást, illetve a működőképesség fenntartását szolgálták, a döntések meghozatala során nem az energiahatékonyság fokozása volt az elsődleges szempont. A beruházások döntés előkészítési folyamatában felméréseket, számításokat nem végeztek, a megvalósított fejlesztéseket követően az energiafogyasztást figyelemmel nem kísérték, az elért energia megtakarítás mennyiségét, a költségvetési kiadásokra gyakorolt hatását nem értékelték. A döntéseknél a célorientált, hosszú távú, környezettudatos gondolkodás kevésbé kapott szerepet, a döntéseket a gazdaságos üzemeltetésen és az ellátási illetve szolgáltatási színvonal javításán túl főként az determinálta, hogy adott beruházáshoz a pályázati rendszerekben milyen arányú támogatást lehetett szerezni.

A közvilágítás közfeladat primer energiafelhasználása a 2009. évre a 2004. évhez viszonyítva mindössze 0,7%-kal emelkedett, az üzemeltetett lámpatestek száma 0,5%-kal növekedett, így az egy közvilágítási lámpahelyre jutó villamos energiafelhasználás gyakorlatilag változatlan volt. A közvilágítás korszerűsítése a 2003. év elején fejeződött be. A korszerűsítést megelőző adatokhoz viszonyítva a 2009. évre a közfeladatot érintő primer energiafelhasználás az üzemeltetett lámpák darabszámának emelkedése ellenére csökkent, tehát a közvilágítás korszerűsítési beruházásnak köszönhetően a közvilágítási célú energiafelhasználási és károsanyag kibocsátási adatok kedvezően alakultak.

Az Önkormányzat összes fűtési célú energia felhasználása a 2004. évről a 2009. évre több mint 70,9%-al növekedett, miközben a fűtött alapterület mindössze 49,3%-kal növekedett, így az egy m²-re jutó fajlagos fűtési célú energiafelhasználás 14,3%-kal emelkedett.

Az intézményi világítási és – a fűtési célon kívüli – egyéb célra felhasznált villamos energia mennyisége a 49,3%-os alapterület növekedés ellenére a vizsgált időszak alatt mindössze 0,55%-kal emelkedett, annak ellenére, hogy belső világításkorszerűsítési beruházást, illetve egyéb takarékosági intézkedéseket az Önkormányzat nem hajtott végre. A fajlagos energiafelhasználás csökkenés oka az Önkormányzat költségvetésébe újonnan került intézmények alacsony fajlagos villamos energiafelhasználása.

A 2004-2009 időszakra vonatkozóan az Önkormányzat összes energiafelhasználásának adatait a 10. számú tanúsítvány tartalmazza.

Az Önkormányzat primer energia felhasználása a 2004. évhez viszonyítva a 2009. évre 50,6%-kal 13 113 GJ-ra emelkedett, melyet az intézményi szerkezeti változások okoztak. A földgázenergia fogyasztás növekedése meghaladta az összes energiafogyasztás növekedését, míg a villamos energiafogyasztás és az egyéb fűtőanyag felhasználás csökkent. Ennek oka egyrészt az, hogy a földgáz felhasználásával fűtött alapterület 69,6%-kal növekedett, míg a villamos energiával és az egyéb fűtőanyaggal fűtött alapterület 74%-kal, illetve 41%-kal csökkent, másrészt mivel a fajlagos fűtési célú energiafelhasználás növekedett, ezzel szemben a fajlagos világítási és –fűtési célon kívüli – egyéb célú villamos energia felhasználás pedig csökkent.

A károsanyag kibocsátás a 2004. évhez viszonyítva a 2009. évre a primer energiafelhasználás növekedésénél kisebb mértékben, 36,3%-kal emelkedett annak következtében, hogy a fűtési célra felhasznált energiahordozók összetételében a 2004. évhez viszonyítva a 2009. évben nagyobb arányt képviselt a kisebb károsanyag kibocsátással járó földgáz felhasználás.

Az Önkormányzat energiaraționalizálást és megtakarítást szolgáló intézkedései összességében nem voltak eredményesek, mivel az Önkormányzat energiapolitikai célokat nem határozott meg, az egyedi döntések alapján megvalósított beruházások ellenére – az intézményi szerkezeti változásokot meghaladó mértékben – növekedett a primer energia felhasználás mennyisége, és megújuló energiaforrásokat az Önkormányzati intézmények energiaigényének kielégítésére nem használtak fel.

Az Önkormányzat energia megtakarítást szolgáló intézkedései – a közvilágítás korszerűsítési beruházás hatékonysága ellenére – **össességében nem voltak hatékonyak**, mivel – az energiahatékonyságot is javító épület felújítások ellenére – nőtt az egy fűtött léghőméterre jutó fűtési célú energiafelhasználás. Az intézményi belső világításkorszerűsítéssel elérhető költségmegtakarítás lehetőségét az Önkormányzat nem vizsgálta, egyéb, a vilamos energia felhasználást, illetve annak költségeit csökkentő intézkedéseket nem tett, és nem beruházás jellegű, energiatakarékos eszközbeszerzésekre sem került sor.

Az Önkormányzat energiagazdálkodási gyakorlata, a helyi energiaellátás megszervezésében betöltött szerepének meghatározása, energiapolitikai célkitűzések és hosszú távú fejlesztési elképzelések hiányában, valamint az Önkormányzat energiaraționalizálást és megtakarítást szolgáló intézkedései eredményességének és hatékonyságának elmaradása miatt **a központi energiapolitikai célkitűzések megvalósításához nem járult hozzá.**

Szekszárd, 2010. január 14.

Moder Beatrix
számvevő

Melléklet:	19 db	32 lap
Függelék:	5 db	38 lap

MEGISMERÉSI ZÁRADÉK

A Számvevői jelentés egy példányát átvettem. Tudomásul veszem, hogy az abban foglaltakra az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény 25. § (1) bekezdése alapján 8 munkanapon belül írásban észrevételt tehetek. Észrevételemet az Állami Számvevőszék Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Igazgatóságára, Holman Magdolna osztályvezető főtanácsos, vizsgálatvezetőnek címezve (1052 Budapest, Apáczai Csere János u. 10.), az ellenőrzést végző Moder Beatrix számvevő részére (Állami Számvevőszék Tolna Megyei Ellenőrzési Iroda, cím: 7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.) kell megküldenem.

Simontornya, 2010. január 19.

Csöszné Kacz Edit
polgármester